

GLG

GG — Bled
GG — Kranj
ALPLES — Železniki
JELOVICA — Škofja Loka
LIP — Bled
ZLIT — Tržič
AERO-CELULOZA — Medvode
GRADIS-LIO — Škofja Loka

LETO V ŠTEV. 2 1980

GLASILO SESTAVLJENE ORGANIZACIJE: ZDRUŽENO GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO »GLG« BLED

SOZD v naslednjih petih letih

Usklajujemo... 1981–1985

Samoupravni sporazum o združevanju gozdnih in lesnih delavcev Gorenjske v sestavljeno organizacijo združenega dela in Samoupravni sporazum o delitvi dela vsebujeta določila o usklajevanju razvoja, dela in poslovanja gozdarstva in lesne industrije Gorenjske. Sporazumno smo ugotovili, da usklajeno delo in razvoj zagotavljata večje možnosti za doseganje najboljših rezultatov gospodarjenja in socialne varnosti.

Dejstvo je, da prav vsi gozdni in lesni delavci, združeni ali nezdruženi, uporabljajo domačo lesno surovino za uresničitev ciljev znanja in dela in kot osnovo za pridobivanje materialnih sredstev zase in za razširjeno reprodukcijo.

Pri tem pa je lesna surovina domača in trajno se obnavlja, joča ter trajno iskana. Kot surovina pa ima to svojstvo, da se pojavlja v zelo raznovrstnem kakovostnem sestavu in samo v določenih in omejenih količinah.

Nastajajoči primanjkljaj lesa za domače in svetovno gospodarstvo ni mogoče in tudi ne bom mogoče v celoti pokriti z vlaganji v gozdove in večjimi sečnjami.

Z gozdnogospodarskimi načrti, ki so v veljavi skoro vsepovsod v svetu, so določeni pogoji za trajno pridobivanje lesne surovine in so dani okvirji za neškodljive sečnje in s tem za pridobivanje omejenih in določenih količin lesne surovine.

Prav zato moramo lesno surovino smotno porazdeljevati porabnikom in predelovalcem. V nasprotnem lahko pride do kopičenj ali primanjkljajev v proizvodni in potrošni sferi.

Po združitvi gozdarstva in lesne industrije, mehanske in kemijske predelave Gorenjske, smo imeli v vidu spredaj navedene pogoje pridobivanja lesne surovine in smo zato prvenstveno razvrstili razpoložljive količine lesne surovine lesno-industrijskim obratom, združenim članom in drugim porabnikom lesa, med njimi tudi gozdnim posestnikom, predvsem za kmetijsko gospodarstvo.

Preteklo petletno obdobje je potrdilo tako usmeritev, ki jo bomo z usklajevanjem programov in potreb prenesli tudi v

prihodnje petletno gospodarsko obdobje.

Kakor iz skupne surovinske osnove, izhaja gorenjsko gozdno in lesno gospodarstvo tudi iz skupnega prostora gozdnogospodarskih območij Bleda in Kranja. Glede na sorodnost vseh elementov gozdnolesnega gospodarjenja je že v izvirni delitvi na območja, ki jo je izdelal za Slovenijo naš »območni« rojak Lojze Žumer, predvidel združevanje sorodnih območij in med njimi tudi naših dveh. Kdaj nas bo »usklajevanje« pripeljalo do tega cilja, je le vprašanje časa in gospodarskega položaja gozdnolesnega gospodarstva.

V skupnem »območnem« prostoru so lesnopredelovalni obrati razvrščeni po vidikih nekdanjih gravitacijskih pogojev glede na zaledne gozdove. Tisti obrati, ki pa iz zaledja niso zrasli, temveč so se navezovali na vires surovine od drugod, pa danes najbolj občutijo nastajajoči primanjkljaj lesne surovine.

To je pri nas Jelovica na Trati, ki se že nekaj let bori z lesnim primanjkljajem.

Z »usklajevanjem« smo se v preteklem obdobju kot združene delovne organizacije dogovorili, da pokrijemo del primanjkljaja za proizvodnjo oken v Jelovici s kvalitetnim žaganim lesom iglavcev.

Vendar je bil vsa leta problem pri izpolnjevanju tega dogovora. Kvalitetni žagan les iglavcev vse bolj predelujejo tudi drugi obrati in je bilo izločanje žaganega lesa za Jelovico vseskozi težavno. Vendar pa smo z »usklajevanjem« dosegli dobre rezultate in tudi zadovoljili delavce v Jelovici.

Ob pripravi elementov plana za naslednje obdobje (Nadaljevanje na 2. strani)

Investicije bodo namenjene predvsem povečanju produktivnosti

Pisanje o načrtovanju za prihodnje srednjeročne obdobje znotraj sozd GLG Bled je podobno pisanju o tako pomembnih odločitvah v drugih delovnih organizacijah in na drugih ravneh. V tem namreč, da nikjer niso ujeli koraka s prvotno določenimi roki.

No, kakorkoli že, ob tej splošni bolezni lahko za vse naše članice zapišemo, da bodo plane sprejele še letos. Nekatere že v oktobru, druge nekoliko kasneje. Vsekakor pa so bile priprave za sestavo in sprejem povsod zelo temeljite.

Tokratni obisk v naših organizacijah pa je bil namenjen predvsem temu, kakšne oziroma katere so bistvene usmeritve novih srednjeročnih načrtov. Seveda gre pri tem predvsem za naložbe, ki naj bi prinesle več oken, več vrat, več ton papirja in na začetku celotne verige — več kubičnih metrov lesa. Vprašanja pa so se vrtela tudi okrog izvoza, zaposlovanja, pa tudi okoli tega, kaj pričakujejo posamezne članice SOZD GLG Bled od tega združenja v naslednjem srednjeročnem obdobju. O tem smo povprašali tovariše in tovarišice, ki so v posameznih »hišah« zadolženi za planiranje.

Franc Primožič, vodja operativne priprave dela v Zlit Tržič, je dejal, da je v sedanjem položaju, ko doživljamo veliko sprememb, planiranje težko delo. Sicer pa morajo svoje programe hitro prilagajati tržišču, zahtevam spreminjajoče se mode.

V sedanjem srednjeročnem obdobju so v Zlitu vlagali denar predvsem za naložbe v energetiki, v novem petletnem obdobju pa bodo v naložbeni dejavnosti dali poudarka tehnologiji oziroma rekonstrukciji v TOZD Pohišstvo. S tem bodo povečali v Zlitu tisti del proizvodnje, ki je namenjen z izvoz. Ob tem, ko bodo modernizirali proizvodnjo, pa bodo izboljšali tudi delovne razmere tamkaj zaposlenih katerih število se ne bo povečalo.

Sicer naj bi se obseg proizvodnje povečal za 34 odstotkov, število zaposlenih pa naj bi v naslednjih letih v celoti poraslo od 120 na 126 delavcev. Pri tem, ko so uspešni pri

izvozu pohištva, bodo skušali narediti izvozne korake tudi na področju tapetništva, kjer pa bo, glede na to, da so precej »majhni«, najbrž težko uspeti.

V okviru SOZD GLG še naprej pričakujejo sodelovanje glede razdelitve surovin, pri čemer pa je letos prišlo do nekaterih težav. Položaj glede oskrbe s surovino se slabša. Prejšnja leta so se ta čas začele kopičiti zaloge, zdaj pa imajo hlodovine komaj za sproti.

Sicer pa sodelujejo z GG Kranj pri zaposlovanju gozdnih delavcev v zimskem času v tovarni, skušali pa bodo razširiti sodelovanje tudi na proizvodno področje, s tem, da bi del lupljenja prenesli v mehanizirano skladišče.

Z Alplesom iz Železnikov pa sodelujejo pri pripravljanju vzorcev in prodaji blazinjenega pohištva. Že doslej je prišlo med njima tudi do sovlaganja v skladišče in trgovske centre, najnovejši primer pa je trgovski objekt v Stari Pazovi.

Franc Ziherl, vodja plansko analitske službe v Jelovici Škofja Loka, je povedal, da je njihov prvotni koncept predvidel v novem petletnem obdobju popolno specializacijo, ko naj bi opustili proizvodnjo vrat ter naredili v letu 1985 že 350.000 oken, ob tem pa tisoč stanovanjskih hiš. Glede na razpoložljivo surovino pa so svoje načrte zmanjšali in tako stopili na zares trdna tla.

Pri tem, ko naj bi zaposlenosti ne večali, naj bi proizvodnja oken v tem obdobju naraščala predvsem zaradi boljšega dela, zaradi večje produktivnosti. Prvi dve leti (Nadaljevanje na 2. strani)

SOZD v naslednjih petih letih

(Nadaljevanje s 1. strani)

smo postavljeni pred »usklajevanje« porabe lesa med obrati in zopet pred dejstvo, da bo Jelovico treba pokriti.

»Usklajevanje« je privedlo že do določenih dogovorov, ki bodo zagotovili tudi v naslednjem obdobju Jelovici določene količine kvalitetnega žaganega lesa in nekaj polizdelkov. Res da bo žaganega lesa manj kot v preteklem obdobju. Drugi obrati ga sami več predelajo. Tako, da bodo delavci Jelovice morali »uskladiti« tudi svoje proizvodne programe z razpoložljivo količino surovine.

Glede na jasno sliko o količini surovine pa moramo ugotoviti, da pa vprašanje kakovosti lesa ni tako jasno. Gre namreč za določene spremembe v strukturi napadajoče lesne surovine in v strukturi porabe.

Razvoj gre v nasprotujoči smeri. Pridobljena lesna surovina nima več toliko »debeline« in s tem izgublja kvaliteto. Predelava masivnega lesa, ki je vsebolj iskana, pa rabi vedno več »kvalitete«. Z drobnejšim lesom pa predelava na primernih strojih izgublja na storilnosti in gospodarnosti.

Primanjkljaj lesa za cvetočo proizvodnjo plošč pa usmerja ploščarje, da posegajo po lesu za celulozno proizvodnjo, le-ta pa zopet dalje v debelejša sortimente.

»Usklajevanje«, ki pa bo temeljilo le na cenah in kupni moči, ne bo zadovoljilo družbenoekonomskih in socialnih ciljev.

Če kje, bomo morali res tukaj doseči popolno »uskladitev«, sicer bodo ogroženi delavci.

Močan činitelj, ki vpliva na dogajanja v lesni industriji združenega dela je gozdnollesno gospodarstvo v zasebnem sektorju. Glede na cenovna vprašanja in na delovno sodelovanje lastnikov, ter pravilne nemožnosti ugotavljamo, da zasebno gozdarstvo ne daje tistih količin, ki so predvidene v gozdnogospodarskih načrtih. Tudi tu bi »usklajevanje« moralo privedi do boljših rezultatov, pa čeprav bi tudi zakon morali »uskladiti« z dogajanjem.

Če zasebni gozd ne daje pričakovanih količin lesne surovine, pa gozdni posestnik – kmet, zahteva za lastno rabo znatne količine najkvalitetnejše surovine – čeprav niti kvaliteta niti količina nista »usklajeni« z resničnimi potrebami in namenom. Določene količine torej odtečejo mimo območnih obratov. Omenili smo že, da je večina lesnih obratov že postavljena v gravitacijska območja zalednih

gozdov. Nismo pa povedali, da se pojem gravitacije menja z ekonomskimi in tehničnimi pogoji. Predvsem so naše žage zgrajene na lokacijah, ki so jim gravitacijo določali sto let stari pogoji. »Usklajevanja« z današnjimi in pričakovanimi pogoji pa še nismo nikjer uresničili.

Povožno ukinjanje žag na blejskem območju je sicer doprineslo deloma h koncentraciji proizvodnje in »usklajevanju« z lesnosurovinsko osnovo. Toda za sodobni tehnični razvoj pa še daleč niso podani pogoji. To zahteva še več koncentracije in združevanja in več »usklajevanja«!

Lesna predelava je na kranjskem območju obstala povsem na starih lokacijah, le s to spremembo, da je težišče primarne lesne predelave prešlo na LIO Gradis, ki bi prevzel žaganje na Trati.

Reševanje problema posodabljanja lesne predelave – predvsem žagarske – in razčiščenju »surovinskih odnosov« pa dolgoročno ni prav nič doprinešenega in je petletno »usklajevanje« res le za kratkih pet let.

Ob združevanju gozdnih in lesnih delavcev Gorenjske smo seveda mislili na celoten kompleks gozdnollesnega gospodarstva v območjih, da bi se razvijal v eni celoti gozdarstva in lesarstva. Pri tem smo menili, da bi »usklajevali« tudi delo in gospodarstvo združenih in drugih krajevnih lesnopredelovalnih obratov, n. pr. žag in mizarstev. Toda že pri prvem poizkusu »usklajevanja« smo bili neuspešni. Čeprav so se združniki KZ Bohinj z referendumom želeli »uskladiti« z delavci v združeni samoupravni organizaciji, dve članici sestavljene organizacije s takim »usklajevanjem« nista »usklajeni«.

Podobno enostransko »usklajevanje« zaznavamo tudi v Bohinju, kjer so delavci LIP Bled za združevanje dela in sredstev z »usklajevanjem« kovinskega programa LIP Bled-Filbo. V tem primeru pa delavci Filbo niso za »usklajevanje« programa in dela pri proizvodnji transportnih naprav za lesnoindustrijske obrate. »Usklajena« proizvodni program bi hkrati zagotovil boljše izkoriščanje znanja in tehničnih kapacitet, bi omogočil nabavo delovnih sredstev in skupni nastop na tržišču. To je primer iz našega bližnjega dogajanja. Koliko možnosti še bolj učinkovitega usklajevanja pri gozdnih gospodarstvih in lesnih obratih s še večjimi učinki, pa raje vsi skupaj prezremo in preslišimo le, da ostane vsak na svojem in v lastni zatopljenosti v pričako-

(Nadaljevanje s 1. strani)

za tri, naslednji dve leti za štiri in zadnje leto za pet odstotkov, torej bi v letu 1985. naredili 220.000 oken. Z rekonstrukcijo TOZD Montažni objekti pa naj bi na leto uspeli narediti od 700 do 800 povprečnih stanovanjskih hiš, ki imajo od 90 do sto kvadratnih metrov površine.

Vrednost naložb v novem srednjeročnem obdobju naj bi znašala 450 milijonov dinarjev. Glavni poudarek bo dan primarni proizvodnji, ki je bila prejšnja leta zanemarjena. To je žagarska proizvodnja. V Preddvoru bo investicija, vredna sto milijonov dinarjev, končana v prihodnjem letu, zelo pa je pomembna zaradi nadaljnje oskrbe s surovino.

Po vrednosti pa bo najzahtevnejša modernizacija proizvodnje oken – gre za 200 milijonov dinarjev – na Starem trgu, dokončati pa bo treba tudi usposobitev proizvodnje montažnih objektov, kar je doslej polovično izpeljana naložba. Njen cilj je, da bi čimveč dela pri celotnem postavljanju take hiše opravili že doma, ne pa na terenu. Za to naložbo bo treba nameniti še sto milijonov dinarjev.

Ostala sredstva bodo namenjena za razvoj in večanje lastne trgovske mreže. Zdaj imajo 17, do leta 1985. pa naj bi imeli 21 poslovalnic po celi Jugoslaviji.

V izvoz gre sedaj 6 do 7 odstotkov celotne Jelovičine proizvodnje, ob koncu novega petletnega obdobja pa naj bi izvozili najmanj deset odstotkov vrednosti celotne proizvodnje.

V okviru sozd GLG Bled bo še naprej največ stikov glede delitve surovine, ki naj bi jo usmerjali tja, kjer je večja stopnja finalizacije. Še naprej ostaja v veljavi naloga o delitvi proizvodnega programa med Jelovico in blejskim Lipom, sicer pa že dobro teče sodelovanje med njimi in Gradisom. Najgloblje glede montažnih hiš.

Jelovica, ki daje zelo velik poudarek razvoju lastne trgovske mreže, zdaj tako prodaja 92 odstotkov svoje proizvodnje, pa si bo še naprej prizadevala, da bi v posameznih trgovskih središčih našle mesto vse članice SOZD.

Cilka Primožič, vodja plansko analitskega oddelka v Alpesu iz Železnikov je dejala, da bosta glavni nalogi v naslednjih petih letih pri njih rekonstrukcija proizvodnje fonskega in garniturnega pohištva ter razširitev TOZD Kovinska predelava, tudi pri njih pa bodo skušali čimbolj razširiti lastno prodajno mrežo.

S prvo naložbo bodo začeli že v naslednjem letu. Posodobili bodo celoten proizvodni proces. Nova ne bo samo tehnologija temveč bodo izboljšali tudi delovne razmere, ki so tukaj, v primerjavi z drugimi TOZD, slabe. Pomembno je, da je to izvozno usmerjena proizvodnja, zdaj največ izvažajo v ZDA. Naložbo naj bi dokončali v dveh letih.

Za TOZD Kovinska predelava, ki je star šele tri leta, je potrebna rekonstrukcija zaradi Pri tem bo šlo največ za razširitev prostorov.

Glede razvoja trgovske mreže načrtujejo, da bodo vsako leto dobili po dva »salona«, pri čemer bodo iskali razne oblike sovlaganja.

Med drugim v Splitu, v Nišu, zdaj ga gradijo v Stari Pazovi. Ugotavljajo, da z lastno prodajo dosegajo boljše uspehe kot pa s prodajo preko posrednikov.

V vseh ostalih TOZD bodo dopolnjevali strojno opremo, v osnovna sredstva pa bodo v naslednjih petih letih predvidoma namenili 527 milijonov dinarjev.

Število zaposlenih naj bi raslo za dva odstotka na leto, kar naj bi zapolnjevali z naravnim prirastkom. Te številke gotovo ne bodo presegle.

Alples, ki v okviru SOZD GLG Bled že sodeluje pri dopolnjevanju proizvodnega programa delno z Jelovico, delno pa z Zlitom, bo skušal to sodelovanje še razširiti.

Peter Debelak, vodja oddelka za plan, analize in organizacijo v LIP Bled je povedal, da so značilnosti njihove srednjeročne usmeritve rekonstrukcije.

Od večjih vlaganj pa sta zlasti pomembna izgradnja kotlovnice na lubje v Bohinjski Bistrici ter mehanizirano lesno skladišče oziroma lupilnica na Rečici. Pri obeh investicijah bosta vsak polovico potrebnega denarja primaknila LIP in Gozdno gospodarstvo Bled.

Težave imajo s pridobivanjem bančnih sredstev, ker za banko to nista prioritetni investiciji. Kotlovnica bo glede tega lažje rešljiv problem, ker bodo s tem poskrbeli tudi za boljše okolje. Za LIP in gozdarje pa bo pomembna, ker bodo namesto mazuta za energijo uporabljali lubje.

Za investicijo na Rečici, ki bo zmanjšala število zaposlenih, pa je pomembno, da bo veliko težkega dela, ki ga zdaj opravi delavec v gozdu, opravi v dolini stroj. Boljši bo tudi izkoristek lesa, boljša kakovost, pa tudi možnost za odtujevanje hlodovine bodo manjše.

vanju novih cen in pregrete konjunktura?

Z združevanjem smo načeli oz. začeli z nadaljevanjem »usklajevanja« proizvodnih programov stavbnega pohištva, ki ga proizvaja v območjih več obratov na več mestih. V ospredju sta seveda največja proizvajalca LIP Bled in Jelovica za vrata in okna.

V pripravah za delitev dela je bila »usklajena« nomenklatura proizvodov iz programa stavbnega pohištva. Posebno naloga, ki je bila uspešno opravljena, pa je »uskladitev« dimenzij in poenotenje opreme za vrata iz proizvodnje LIP Bled in Jelovica. S to »uskladitvijo« je mogoče medsebojno kompletirati vrata in podboje, ter skupaj nastopati na tržišču in lastnih trgovinah.

Mnogo dalj program delitve dela ni »usklajen«, čeprav so optimisti pričakovali, da bo delitev opravljena v enem letu. Realneži so napovedovali daljše obdobje. Sedanje stanje kaže, da tudi v naslednjem obdobju delitev v celoti ne bo še uresničena. Tržni pogoji, tehnološki pogoji in investicijski pogoji, ne omogočajo še popolne delitve. Z »usklajevanjem« bodo v naslednjem obdobju dosegli to, da bo LIP Bled močnejše in redneje oskrboval poleg svojih, tudi prodajalne Jelovice. V tem smislu bomo tudi predlagali v temeljih plana za 1981–1985.

»Usklajevanje«, ki bo privredlo do skupne interne banke in združevanja nekaterih služb, predvsem pri gozdnih gospodarstvih ne uspeva.

S sočasnim planiranjem kažejo še večje potrebe za »usklajevanje« na širšem področju dogajanj, ki se v območjih povezujejo, prekrivajo ali pa medsebojno celo ovirajo.

Čas in razvoj, pa tudi stabilizacija z vsemi ukrepi, nas bodo prisilili k poglobljenemu »usklajevanju«, ki bo edino zagotovilo cilje združevanja SOZD.

J. H.

Sicer pa namerava LIP v petih letih za investicije porabiti okoli 700 milijonov dinarjev.

Zaradi zastarelih strojev in utesenosti je predvidena rekonstrukcija v Mojstrana, kjer naj bi ob koncu leta 1985. namesto sedanjih 12.000 napravili 21.000 vhodnih in namesto 2.000 kar 4.000 garažnih vrat. V načrtu je druga etapa rekonstrukcije v Podnartu, prav tako pa tudi nov obrat predelnih sten na Rečici, za katerimi je povpraševanje zmeraj večje.

V Bohinjski Bistrici bodo dočakali modernizacijo žagalnice, drugo etapo rekonstrukcije obrata opaznih plošč, ko naj bi jih namesto 650.000 naredili 800.000 kvadratnih metrov na leto, rekonstrukcijo kovinskega obrata ter obrata izospan zidakov, kjer naj bi proizvodnja poskočila s 400.000 na 820.000 zidakov.

Na Rečici naj bi z rekonstrukcijo obrata vrat proizvodnjo skoraj podvojili, število suhomontažnih podbojev pa naj bi skočilo s 60.000 na 140.000. Na Rečici bodo modernizirali tudi žagalnico, zaradi povečanja proizvodnje vrat pa bo potrebna tudi rekonstrukcija sušilnice.

Vse te investicije naj bi vplivale na izvoz, ki naj bi porastel z devet na dvanajst milijonov dolarjev letno, največ pa naj bi k temu kot doslej prinesle opazne plošče, pa tudi vratna krila in suhomontažni podboji. V letu 1984. naj bi začeli izvažati tudi vhodna vrata. Število zaposlenih naj bi se ob vseh teh razultatih povečalo za en odstotek.

Znotraj SOZD GLG Bled bo še naprej aktualna tema delitev programa glede proizvodnje oken in vrat med njimi in Jelovico, sicer pa tudi težave zaradi pomanjkanja žaganega lesa.

Po predvidevanjih bo v letu 1985. Lipu primanjkovalo 5.000 kubičnih metrov tega lesa, ki ga tudi že zdaj kupujejo drugod. Predvsem rusko smreko in bor, ki pa sta občutno dražja.

Vitimir Rems, vodja plansko proizvodnega sektorja v Gozdnem gospodarstvu Bled je poudaril, da so v njihovem gozdnem gospodarstvu resda najpomembnejše naložbe v gojitvena dela ter investicije v ceste in mehanizacijo, da pa bodo dali velik poudarek tudi rasti družbenega standarda delavcev.

Do predvidenih količin gozdnih sortimentov bodo seveda lahko prišli le tako, če bodo poskrbeli tudi za zadostno odprtost gozdov, zlasti pa gozdov zasebnih lastnikov. Da bi to lahko uresničili, računajo na zbir bančnih sredstev, sredstev uporabnikov lesa in lastnih sredstev. Na leto naj bi v tem obdobju naredili 28 kilometrov cest, kar naj bi pomenilo, da potrebujejo na leto za to 33,6 milijonov dinarjev. V to sta zajeta oba sektorja,

pri čemer naj bi v zasebnem zgradili po 16 kilometrov cest letno. To je pogoj za planirani posek lesa.

Pri mehanizaciji je veliko težav zaradi uvoznih omejitev. Zlasti bodo iz uvoza potrebovali žične pravilne naprave in pa traktorje. Zaradi uvoznih težav je spravilo lesa že delno ogroženo.

Pri dograjevanju družbenega standarda bo pomembna gradnja stanovanjskega bloka za delavce TOZD Gozdarstvo Pokljuka in TOZD Gozdno gradbeništvo, ki žive v slabih življenjskih razmerah.

Seveda pa gozdarji že težko čakajo, kdaj bodo končno začeli graditi mehanizirano lesno skladišče na Rečici, za katerega je predračunska vrednost sto milijonov dinarjev, z Lipom pa bodo prispevali vsak polovico. Ker bančna posojila še niso zagotovljena, z začetkom gradnje zamujajo. Polovico svojega gozdnega področja zdaj »pokrivajo« z bohinjiskobistriškim skladiščem, ostala polovica pa bo vezana na Rečico, to pa je območje, kjer je veliko zasebnih gozdov.

Težka dela z razdrobljenih mest v gozdu bodo zdaj strnjena na enem mestu, kjer bodo to opravili stroji. Pomembno bo, da se bo število zaposlenih celo zmanjšalo, saj zaradi težkega dela v gozdu delavcev ves čas primanjkuje. Prav najtežje delo, lupljenje lesa, ki ga nekateri delavci sploh nočejo več opravljati, bo odpravljen. Seveda pa bo to koristno tudi za hlovovino, ki ne bo več ležala in se kvarila v gozdu. Ta naložba je tako pomembna, da si prihodnjega razvoja gozdnogospodarstvo brez nje ne more zamišljati. Poleg lupljenja bodo stroji opravili tudi krojenje, merjenje in sortiranje. Skladišče bo omogočilo tudi rednejšo oskrbo lesne industrije s tem pa, posredno prispevalo tudi k pospeševanju izvoza.

Podobno kot na Rečici, bosta LIP in Gozdno gospodarstvo vsak polovico potrebnih sredstev, prispevala za gradnjo kotlovnice na Bohinjski Bistrici. Za kotlovnico je nosilec naložbe LIP, za mehanizirano skladišče pa Gozdno gospodarstvo.

Gozdarjem je močno pomemben sporazum, ki ga je v okviru sozd GLG Bled podpisala lesna industrija za zbiranje sredstev, ki so namenjena za vlaganje v gozdove, znotraj SOZD pa z lesno industrijo sodelujejo tudi pri zaposlovanju svojih delavcev pozimi za tovarniškimi vrati.

O tem, kakšne so srednjeročne usmeritve v gozdnem gospodarstvu Kranj, sta pripovedovala Leopold Zupan, vodja skupnih služb ter Francka Ovsenik, vodja službe financiranja.

Njihov naložbeni načrt v novem srednjeročnem obdobju sestavljajo predvsem vlaganja v osnovno in razširjeno gozdno biološko reprodukcijo, naložbe

v gozdne komunikacije, za ceste, vlake I in manj zahtevne vlake, v gozdno in gradbeno mehanizacijo.

Za osnovna biološka vlaganja, ki bodo segala na 1.174 hektarov, bodo v naslednjih petih letih namenili 44,8 milijonov dinarjev. To so obvezna vlaganja. Za razširjeno reprodukcijo na 1.867 hektarih, pa naj bi, predvsem za melioracije, potrebovali v tem obdobju 49,7 milijona dinarjev. Zanje se bo treba dogovoriti s porabniki lesa, računajo pa tudi na sredstva SIS za gospodarstvo SRS ob 20-odstotni lastni udeležbi. Za dodatno redčenje, ki sodi v sklop osnovnega biološkega vlaganja, ne gre pa v breme gozdne delovne organizacije, temveč naj bi zanj poskrbela lesna industrija, pa bi potrebovali v petih letih še 64,3 milijone dinarjev.

Melioracije so potrebne predvsem zato, da bi pridobili načrtovane količine lesa iz manjvrednih gozdov, od tega približno 60 do 70 odstotkov listavcev, ostalo pa predstavljajo iglavci.

Glede gozdnih komunikacij naj bi zgradili 39 kilometrov cest v družbenem sektorju, za kar bodo potrebovali 65,2 milijona dinarjev ter 56 kilometrov v zasebnem sektorju, za kar bi potrebovali 63,3 milijona dinarjev. V petih letih naj bi tako pridobili 95 kilometrov novih cest. Če naj bi šlo to za ceste in takoimenoovane vlake I, naj bi porabili 90 milijonov dinarjev še za časne vlake.

Financiranje gozdnih komunikacij opirajo predvsem na posojila banke, sredstva lesne industrije, tudi SIS za gospodarstvo SRS ter seveda tudi na lastne denarje. Za banke pa naj bi bila to prioriteta investicija, saj gre za splošni družbeni interes.

Važno je tudi obnavljanje kamionov, čeprav se to ne zdi vsakemu tako pomembno kot gradnja gozdnih cest. Trenutno je kamion, ki se ne more ganiti, bolj boleča točka kot pomanjkanje denarja za komunikacijo, ki bo morda zgrajena šele čez nekaj mesecev. Zamenjati bi morali po štiri na leto, z nakladalno napravo. Zanj in za gozdno mehanizacijo pa se tudi pri njih srečujejo z uvoznimi težavami.

V Gozdnem gospodarstvu Kranj v naslednjih petih letih ne bodo povečevali števila zaposlenih. Celotno zmanjšalo se bo s 522 na 515 delavcev, zato pa se bo zviševala izobrazbena raven. Pri manjšem številu zaposlenih pa bodo povečali obseg del razširjene reprodukcije. Glavni vzrok za to bo vključevanje kmetov v delu v lastnem in v sosednem gozdu.

Oba sogovornika sta glede delovanja znotraj SOZD GLG Bled poudarila, da je bil sporazum o dohodkovnih odnosih z lesno industrijo začetni korak na tem področju in da bo te odnose treba še dopolnje-

Nadaljevanje na 4. strani

GLG

GLG

SOZD V (Nadaljevanje s 3. strani)

vati in vlogo sozda, ko gre pri nastopih navzven — na primer pri najemanju bančnih posojil. Enotnejši nastop cellega sozda daje pri tem več možnosti kot pa če bi šlo za eno samo delovno organizacijo.

Breda Pleterski, vodja plansko analitiške službe v Aero-Celuloza Medvode pravi, da bosta v novem petletnem obdobju zanje najpomembnejša rekonstrukcija proizvodnje celuloze s postavitvijo papirnega stroja številka dve, ob koncu srednjeročnega obdobja pa še rekonstrukcija proizvodnje pinotana, ki bo obenem vodočistilna naprava za proizvodnjo celuloze.

V proizvodnji pinotana bodo namreč uporabljali odpadno lužnico, ki je proizvod pri proizvodnji celuloze in je gre precej v Soro. Kasneje jo bodo v celoti zajeli in s tem veliko storili za varstvo okolja.

S prvo investicijo bodo začeli v naslednjem, končali v letu 1983. Vrednost — 1.538 milijonov dinarjev. Rekonstrukcija bo prinesla delno močno povečanje proizvodnje celuloze in sicer za približno 5.000 ton pri sedanjih 18.000 tonah.

V papirnici pa bo postavitve še drugega papirnega stroja povečala zmogljivosti za 34.500 ton. Zmogljivost sedanjega stroja je 26.000 ton. Z rekonstrukcijo v celulozi bodo dosegli tudi izboljšanje delovnih razmer, saj je to eden najstarejših obratov celuloze v Srednji Evropi.

Zaradi obeh investicij se bo število zaposlenih povečalo za 116 delavcev. Predvsem na račun papirnega stroja, ki bo nov dodaten stroj, ter transporta in vzdrževalnih delavnic, saj ta proizvodnja potrebuje veliko delavcev — vzdrževalcev.

Proizvodnja pinotana pa ne povroča posebnega povečanja števila zaposlenih, saj gre le za vlaganje v tehnologijo. Od sedanjih 3.300 ton raznih proizvodov bodo letno proizvodnjo dvignili na 18.000 ton. Investicija, ki se je bodo lotili proti koncu nove petletke, bo veljala 200 milijonov dinarjev.

Sicer pa so v tem srednjeročnem obdobju v Medvodah dokončali investicijo v papirni stroj in energetiko. Brez vsega tega tovarna ne bi več mogla živeti. Je pa nadaljevanje njihovih proizvodnje v papirnici v TOZD Kemija Celje, ki premazuje večji del njihove papirne proizvodnje.

Načrtujejo, da bodo v letih 1981–1985 izvozili 10.000 ton papirja letno, ker pa dobro izvaža tudi celjska Kemija, pomeni, da bodo izvozili posredno še precej več. Toliko, da bodo imeli dovolj deviz za uvoz surovin in repromateriala ter za odplačilo tujih anuitet.

Mimogrede povedano, načrtujejo, da bodo od skupne

proizvodnje pinotana 18.000 ton, kar bodo dosegli šele v celoti od leta 1985 naprej, izvozili kar 8.000 ton.

V okviru SOZD GLG Bled si seveda še naprej želijo čimboljšo oskrbo, v ta namen pa bodo namenjali tudi posebna sredstva za vlaganja v gozdove.

Tone Demšar, vršilec dolžnosti direktorja v Gradis — LIO Škofja Loka je povedal, da bodo njihove naložbe v naslednjih petih letih usmerjene v sedanje zmogljivosti. Skupno jih bo za okoli 320 milijonov dinarjev.

Za gradbene objekte bo šlo okoli 125 milijonov. Ti bodo vajeniška delavnica, podaljšanje žerjavne proge in skladišče

žaganega lesa, novi dodatni proizvodni prostori za primarno predelavo, nov objekt za decimirnico, predstavitev lupilne linije za tanko oblovinu in stroj za izdelavo tesa-nih gredic.

Za energetiko, v zvezi s prevzemom plina, in predelavo sedanjih kotlovniških naprav, bodo namenili trinajst milijonov dinarjev.

Zato pa bodo za strojno opremo namenili 133 milijonov dinarjev. Za primarno proizvodnjo in pa delno tudi za modernizacijo in dopolnitev mehanizacije za proizvodnjo mizarstva in lesnega stavbarstva.

Pomembne bodo vse naložbe, so pa vse povezane ena z drugo. Če odkupa zemljišč ne bo, tudi do širitve primarne

proizvodnje ne more priti. V razširitev pa bodo morali zaradi utesenosti na sedanjem zemljišču in so zato tudi delovne razmere delavcev slabe.

Produktivnosti bistveno s tem ne bomo povečali, sicer pa dosegli večji izkoristek lesne mase. Število zaposlenih se bo povečevalo za tri odstotke letno. Zdaj izvozimo za dvajset milijonov dinarjev letno, za vnaprej pa je težko govoriti o natančni številki, saj se razmere na tem trgu močno spreminjajo.

V SOZD GLG Bled se bomo še naprej povezovali z Jelovico, predvsem na področju montažnih hiš, kjer dobro teče povezovanje že nekaj časa, čez sozdovske meje pa se povezujejo predvsem z Gradisom.

Kje smo na nivoju SOZD GLG pri razvijanju dohodkovnih odnosov?

Novih rešitev na področju razvijanja družbeno-ekonomskih odnosov v združenem delu smo se na podlagi sistemskih zakonov zagnano lotili tudi v SOZD GLG. Reprodukcijska veriga, samoupravno povezana v tako asociacijo kot je sestavljena organizacija združenega dela, kar kliče po vzpostavitvi dohodkovnih odnosov, le-ti pa se naj uredijo kot predvideva Zakon o združenem delu, s samoupravnimi sporazumi. Normativno-pravna ureditev teh odnosov, sprejeta preko samoupravnih sporazumov na najbolj demokratičen način, ki ga ponuja ustava, naj bi postopoma prerasla in zamenjala klasične kupoprodajne odnose. Pri vsem tem pa vzpostavljanje dohodkovnih odnosov v pogojih socialistične blagovne produkcije ne negira zakonov trga, ampak celo predpostavlja nujnost njihovega delovanja.

Združitev v sestavljeno organizacijo združenega dela GLG, na podlagi Zakona o združenem delu, predpostavlja kot eno bistvenih nalog pri uresničevanju samoupravnega sporazuma o združitvi, tudi ureditev dohodkovnih odnosov znotraj sestavljene organizacije združenega dela med članicami, ki predstavljajo člene v reprodukcijski verigi.

Prvi poskusi za ureditev dohodkovnih odnosov segajo na področje urejanja teh odnosov med lesno industrijo in gozdarstvom, konkretno na izdelavo in v samoupravnem sporazumu predvidenega instrumentarija za določanje pravičnega vrednostnega razmerja med ceno žaganega lesa in lesno surovino (hlodovino za žago).

Zakon o združenem delu predvideva več rešitev za ureditev dohodkovnih odnosov, pri čemer je njegova intencija, da se dohodkovni odnosi uredijo na podlagi razporejanja skupnega prihodka, v skladu s prispevkom živega in minulega dela vsakega, ki sodeluje pri njegovem ustvarjanju. Skupen prihodek v konkretnem primeru predstavlja vrednost prodanih končnih lesnih izdelkov na domačem in tujem trgu in pri njem sodelujejo s svojim deležem tako gozdarji, primarna lesna predelava in finalna lesna predelava. Omenjeni zakon daje podlago, da se v ureditev teh odnosov vključi po istem principu tudi trgovina, kajti le z njeno pomočjo bo določen skupen pro-

izvod dosegel svoj cilj — realizacijo na trgu in s tem zadovoljitev potrošnikovih življenjskih potreb. Vsi, ki so udeleženi pri razporejanju skupnega prihodka, seveda pričakujejo ob enaki produktivnosti približno enak dohodek na vložena sredstva in približno enak osebni dohodek na pogojnega delavca. Tehnično pa to področje v teoriji in praksi ni dovolj obdelano, zavirajo pa ga tudi določene sistemske nedorečenosti. Zato terja razvijanje teh odnosov postopen prehod od preživelih odnosov.

V SOZD GLG je bil prvotno v obravnavi samoupravni sporazum, ki bi naj uredil dohodkovne odnose med gozdarstvom in lesno industrijo, po katerem gozdarstvo participira na skupnem prihodku, ki je dosežen s prodajo končnih lesnih izdelkov. Taka rešitev pa zaenkrat ni bila sprejemljiva za gozdarje, kajti sporazum je predvideval ob udeležbi pri skupnem prihodku tudi udeležbo pri riziku za njegovo doseganje. V pogojih, v kakršnih se trenutno nahaja gozdarstvo in lesna surovina, omenjeni sporazum ni zagledal luč sveta, kajti visoka stopnja tržnosti lesne surovine, na trgu, kjer povpraševanje po lesni surovini daleč presega njeno ponudbo, ne vzpodbuja k vzpostavitvi dohodkovnih odnosov na novih osnovah.

Tako je bila v SOZD GLG v letu 1979 sprejeta bistveno milejša oblika urejanja do-

hodkovnih odnosov. Samoupravni sporazum ureja te odnose le med lesno surovino (hlodovino za žago) in žaganim lesom. Cena hlodovine po tem sporazumu se ugotovi tako, da se povprečna cena žaganega lesa povprečne kvalitete posamezne drevesne vrste, dosežene na domačem in tujem trgu in v lastni predelavi, deli z ustreznimi izkustvenimi in na republiškem nivoju že uveljavljenimi faktori.

Vendar ima instrumentarij za ugotavljanje učinkov pri predvidenih četrtnih poračunih, ki so rezultat dosežene povprečne cene žaganega lesa povprečne kvalitete, določene pomanjkljivosti, ki se odražajo predvsem v vprašljivosti realnega (tržnega) vrednotenja žaganega lesa v lastni predelavi. Količine lesa za lastno predelavo pa imajo pri izračunu povprečja največjo težo. Tako izračunano povprečje pa je po posameznih udeležencih — lesnopredelovalnih organizacijah različno in na tej osnovi posamezni gozdarski TOZD in TOK dobijo pri poročanju različne efekte, ki pa so v nasprotju s stremiljenji le-teh, da naj bo končna dosežena cena hlodovine za vse enaka.

Zaradi teh pomanjkljivosti je potrebno še vedno precej dodatnega usklajevanja in dogovarjanja, za kar je pristojen poslovni odbor, ki ga predvideva sporazum. Vendar pa praksa kaže, da je funkcija tega poslovnega odbora kot samoupravnega organa še vedno podrejena močnejši, avtoritativnejši in odgovornejši poslovodni funkciji.

Omenjeni samoupravni sporazum predstavlja začetek, skromen začetek pri urejanju dohodkovnih odnosov med gozdarstvom in lesno industrijo, zato je treba te odnose še nadalje razvijati in slediti intencijam Zakona o združenem delu. *Nadaljevanje na 6. strani*

Sindikat SOZD

v prizadevanjih za stabilizacijo in srednjeročni plan

V torek, 23. 9. je potekala na Bledu seja koordinacijskega odbora sindikata SOZD »GLG«, katere so se udeležili tudi Ivanka Šulgaj, predsednik MS ZS za Gorenjsko, Branko Mišič, sekretar Republiškega odbora ZS gozdarstva in lesarstva, sekretar OS ZS občine Radovljica, predsednik kolegijskega poslovnega organa in direktorji sektorjev na ravni SOZD.

Seja, ki je imela namen zlasti aktivirati sindikat v osnovnih organizacijah v prizadevanjih za stabilizacijo, v pripravah na II. konferenco Zveze sindikatov Slovenije ter za kvalitetno razpravo o srednjeročnih planih, je potekala v živahni razpravi.

V razpravi o prizadevanjih za stabilizacijo, je bilo ugotovljeno, da ne potrebujemo nobenih novih sklepov, stališč in priporočil, temveč da je le dosledno potrebno uresničiti dogovorjeno. Razpravljalci so se dotaknili ob obravnavi polletnih rezultatov predvsem vprašanj o produktivnosti, cenah, osebnih dohodkih in problematiki odhajanja delavcev iz gozdarstva. Ugotovitvam, da so rezultati dosegli v polletju ugodni je sledil zaključek, da ti rezultati premalo slonijo na izboljšanje gospodarjenja in produktivnosti, preveč pa na povečanih cenah. Tako kot vse druge organizacije, so tudi članice SOZD zahtevale večje cene, to pa predvsem zaradi pojavov »sporazumskega« povečevanja cen s strani dobaviteljev re-produkcijskih materialov. Člani KOOS so opozorili na izsiljevanja s strani dobaviteljev po višjih cenah, poleg tega pa še na zahtevke po deviznih pravicah, vezano trgovino, itd. Kljub temu pa kvaliteta re-produkcijskih materialov ni bila v redu, saj se n. pr. pojavljajo mastni madeži v kartonski embalaži, ki kvarijo kvalitetno površinsko obdelano vratna krila (LIP) ali pa kartonske embalaže sploh ne dobijo (Alples).

Gozdarji so opozorili na zaostajanje osebnih dohodkov za industrijo, na beg najboljših delavcev tudi čez mejo, na probleme vse večjega števila zasebnih žag in odtujevanje lesne surovine po tkzv. »črnih kanalih«. Problem se pojavlja zlasti v zasebnem sektorju gozdarstva, kjer so količine oddanega lesa pod plani, ne vidijo pa gozdarji možnosti, da bi se to stanje izboljšalo in popravilo. Največ pričakujejo od spremenjenega zakona o gozdovih, ki bo pričel veljati prihodnje leto in ki naj bi napravil red tudi na tem področju.

Govora je bilo tudi o prognozi gospodarskih gibanj v zadnjih mesecih letošnjega leta in te prognoze so manj

obetavne, kot rezultati iz prvega polletja, zlasti zaradi nedoseganja planov v zasebnem sektorju gozdarstva, večjih stroškov in zmanjšanja naročil, kar se kaže n. pr. pri jelovških hišah, kjer bodo težave, v kolikor ne bo prišlo do predvidenih izvoznih poslov. V zvezi s tem je bila dana informacija, da proizvodi, od ivernih plošč do pohištva, v bodoče ne bodo več pod kontrolo cen, temveč da se bodo cene formirale skladno s tržnimi zakonitostmi.

Temo prizadevanj sindikata za stabilizacijo, je KOOS zaključil s pozivom OOS TOZD in DO članic SOZD na aktivnost pri obravnavanju periodičnih obračunov ob ugotovitvi, da stabilizacija ne more uspeti samo na račun nižanja življenjskega standarda delavcev, temveč s stabilnejšim obnašanjem tudi na vseh drugih ravneh in z umiritvijo trenda rasti cen.

V zvezi s pripravami na II. konferenco ZS Slovenije, ki bo v mesecu novembru obravnavala osnutka družbenih dogovorov s področja delitve je bila na seji podana ocena sedanjega stanja delitve po delu pri članicah SOZD »GLG«. Iz enotne gorenjske ankete, ki jo je pripravil sindikat, se je ugotovilo, da imajo članice SOZD dokaj dobro postavljene sisteme v zvezi z delitvijo po delu. Vgraditi bo potrebno še nekatere dodatne stimulanse za varčevanje z materiali in energijo, za povečan izvoz, skratka stimulatorje, ki bodo izhajali iz dogovora o temeljih plana. Žal na anketo še niso odgovorili gozdarji, da bi bila slika popolnejša. V razpravi je bil dan poseben poudarek, da naj da sindikat SOZD pobudo DS za poenotenje nekaterih meril za delitev na ravni »GLG« ter da naj se izmenjajo vse strokovne izkušnje s tega področja s ciljem kvalitetnega sistema delitve po delu. Prav tako se je pokazalo v razpravi, da je v zvezi s sedanjimi akcijami sindikata k ublažitvi podražitev za socialno šibke delavce, vse take primere obravnavati individualno glede na dohodek na člana družine, ne pa pristopiti k razreševanju tega z nekim »splošnim draginjskim dodatkom« — torej mora OD v vsakem primeru izhajati iz dela, iz produktivnosti, ne pa temeljiti na socialnih merilih.

Ob zaključku te razprave je KOOS pozval osnovne organizacije k aktivnostim na področju delitve v duhu predlaganih rešitev.

Tretja obravnavana tema so bili temelji srednjeročnega plana. O pripravah, težavah in zakasnitvah je bilo podano poročilo, iz katerega je sledila ugotovitev, da s pripravami kasnim predvsem zaradi manjkajočih podatkov Jelovice, za kar so objektivni razlogi, da pa bodo v začetku oktobra pripravljeni temelji plana SOZD in dani v javno razpravo. V to razpravo naj se vključi celoten KOOS kot tudi vse osnovne organizacije. V razpravi na to temo so bile odprte nekatere dileme pri planiranju, zlasti razkorak med plani gozdne proizvodnje

po republiških načrtih in načrtih obeh GG, delitev dela in vloga SOZD v naslednjem obdobju. Na dileme so bili podani predlogi rešitev, češ, če hočemo gozdarstvo opredeliti kot prioriteto panogo in zahtevati pomoč širše družbene skupnosti, naj gozdarstvo zagotovi čim večje količine; o predlagani odmaknitvi delitve dela naj se še razmisli, saj brez delitve dela ni SOZD, itd.

Te dileme bo moral razrešiti plan, takšen je bil zaključek koordinacijskega odbora, ki se je seznanil ob koncu seje tudi s kriteriji investiranja v panogi in sklenil, da bo na naslednji seji preveril uresničevanje zaključkov problemske konference z lanskega leta.

S. E.

Prioritetni vrstni red za investicije

Znane težave okrog investiranja, predvsem v zvezi s pomanjkanjem lastnega denarja, pa tudi bančnih sredstev, so investicijsko izgradnjo v SOZD »prepolovile« v primerjavi z lanskim letom.

Na začetku leta so bila posameznim investitorjem še odobrena določena dolgoročna bančna sredstva, po mesecu aprilu pa zaradi likvidnostnih in drugih težav Gorenjske temeljne banke, ni bilo odobrenega nobenega kredita več.

Maja letos je izvršilni odbor TBG sprejel posebne kriterije, katere morajo izpolnjevati zahtevki za investicijski kredit ter naložil družbenopolitičnim skupnostim in večjim gospodarskim asociacijam, da uskladijo svoje zahtevke najprej znotraj občine, DO ali SOZD in določijo prioriteten red investicij.

Takšna naloga se je nanašala tudi na SOZD »GLG«. Na ravni SOZD se je ugotovilo, da načrtujejo članice v letošnjem letu izgradnjo nekaterih pomembnih objektov za razvoj dejavnosti, predvsem pa izboljšanje tehnologije in racionalnejšo izrabo energije.

Tako načrtuje GG Bled s sovlaganjem LIP izgradnjo mehaniziranega skladišča na Rečici, LIP Bled izgradnjo kotlovnice v Bohinju, ki bo dajala energijo iz odpadnega lubja, Jelovica načrtuje izgradnjo obrata primarne predelave v Predvdvoru ter modernizacijo obrata v Gorenji vasi, Alples gradnjo trgovin v Stari Pazovi in Karlovcu, Zlit modernizacijo strojne opreme ter sovlaganje z Alplesom v Stari Pazovi, GG Kranj gradnjo gozdnih cest in vlak, skupna naložba vseh članic SOZD pa je sovlagateljski delež v I. P. H. Handels v zamejstvu.

Kolegijski poslovodni organ je po kriterijih, katere so pripravile strokovne službe SOZD, predlagal TBG prioriteten red investicij in prednost dal naložbam, ki služijo pri-

dobivanju surovine, t. j. za GG Kranj — gozdne vlake, na drugo mesto je postavil strojno opremo za Zlit — posebno glede na sorazmerno majhen zahtevke pri banki, zatem investiciji Jelovice v Predvdvoru zaradi že začelih del, nabavljene opreme in velikega deleža združevanja sredstev, na naslednje mesto postavil izgradnjo mehanizirane lupilnice na Rečici, nato gradnjo kotlovnice v Bohinju, ter na koncu gradnjo trgovin Alplesa in skupni delež v I. P. H. Handels. Takšen prioriteten red je bil posredovan TBG s predpostavko, da bodo realizirani tudi zahtevki, ki so razmejeni za prvo polovico 1981. leta in da bo banka v tem obdobju sprejela poredloženi investicijski program SOZD v celoti.

Ob tem postavljenem vrstnem redu investicij je bilo posebej poudarjeno, da je treba tako gozdarstvo kot lesno predelavo razvijati predvsem zaradi:

- lastne surovinske osnove
- združevanja sredstev
- omejevanja zaposlovanja
- sorazmerno velikega izvoza.

To so prav gotovo prednosti, ki jih ima gozdarstvo in lesna industrija na Gorenjskem in katere bo morala upoštevati pri dodeljevanju kreditov tudi banka, saj tudi takšna asociacija kot je SOZD »GLG«, mora imeti primerno mesto v gorenjskem gospodarstvu in njenem razvoju v naslednjih letih.

Žal pa se z odločitvami glede zahtevkov pri banki odlaga, tako da letos praktično ne bo mogoče niti začeti, kaj šele dokončati katekoleki od navedenih investicij.

S. E.

30 let samoupravljanja v delovni organizaciji LIP Bled

LIP Bled praznuje letos v oktobru 30-letnico delavskega samoupravljanja. V ta leta so vloženi napori vseh delavcev za boljšo rast in dvig podjetja, ki se je ustanovljalo iz majhnih žag in žagalnic in preraslo v današnjo lesno industrijo.

Važna prelomnica v obdobju po vojni je bil sprejem prvega zakona o samoupravljanju. To je bil temeljni zakon o gospodarjenju po delovnih kolektivih, ki je izšel 27. junija 1950. V tistem času so se povsod v naši domovini ustanovljali prvi delavski sveti. Tako je bil tudi na LIP Bled ustanovljen oziroma izvoljen prvi delavski svet v tem letu in postavljeni so bili temelji delavskega gospodarjenja na poti demokratizacije.

Prvo zasedanje delavskega sveta LIP Bled je bilo 28. oktobra 1950, sestavljalo ga je 43 članov. Za prvega predsednika

DS so izvolili tov. Matijo Pfeiferja. Na tem zasedanju so tudi izvolili 11-članski upravni odbor, kateri je imel 11 namestnikov. Odbor je prevzel razne zadolžitve na področju gospodarjenja v smeri razvoja podjetja. V zapisniku oziroma izvlečku iz prvega zasedanja delavskega sveta je v splošnem povzetku zelo natančno obrazloženo gospodarsko stanje ter slika podjetja ter začrtani plani vnaprej. Med drugim je bila posebej poudarjena delovna disciplina, katero je treba povečati, zmanjšati pa število izostankov. Na zaključku splošnega pregleda je še po-

valnih organizacij v okviru SOZD, katerih količinske obveze so opredeljene v temeljnih srednjeročnega plana, ureja poseben samoupravni sporazum na osnovi skupnega prihodka. Delež žaganega lesa v oknu je določen z normativom.

Vsi samoupravni sporazumi, ki urejajo dohodkovne odnose na nivoju SOZD GLG, predpostavljajo akontativne cene, ki ostajajo praviloma enake celo leto in se določijo z letnimi plani. Na osnovi doseženih cen končnih izdelkov in žaganega lesa se opravijo na akontacije četrtletni poračuni. Dela pripravljajo izvršilnega značaja opravljajo poslovodni odbori, sestavljeni iz delegatov udeleženk posameznih samoupravnih sporazumov, dokončno pa rezultate poračunov potrjuje organi samoupravljanja.

Težka gospodarska in devizna situacija države, spiralna stroškovna inflacija, nedodelane nekatere sistemske rešitve, preveliko administriranje na področju cen, zavirajo hitrejšo razvijanje dohodkovnih odnosov na novih osnovah. Tako tudi omenjeni samoupravni sporazumi na nivoju SOZD GLG le stežka opravljajo svojo funkcijo, da bi omejevale proizvodne faktorje in tudi rezultate dela pravilno vrednotili in vsakemu udeležencu po sporazumu omogočili kar najbolj pravičen kos pogače. V stremljenju za doseg novih in pravičnejših odnosov je treba vztrajati še naprej, k čemer naj po svojih močeh prispevajo vsi strokovni in drugi delavci v okviru SOZD GLG. Delno se ta oblika prispevkov uresničuje preko delegatov v poslovnih odborih obstoječih samoupravnih sporazumov, vendar to organizacijsko ni najbolj primerna oblika.

Smodiš Z.

sebej poudarjeno: »Danes, ko prehaja celotno podjetje v upravljanje po delovnih kolektivih, je to tudi garancija, da bo izvrševanje plana celotnega podjetja v bodoče potekalo v skladu s planskimi nalogami, da bodo uspehi pod novim upravnim vodstvom doseženi še v mnogo boljšem merilu. Vse sile za petletko!«

Prehojena pot ni bila lahka v takratni gospodarski situaciji, za uresničitev zastavljenih nalog so delavci namenili vse svoje sile in napore. Delavski svet je bil v začetku bolj posvetovalnega značaja, postopoma pa je postajal subjekt z vedno večjimi pravicami pri samoupravnem odločanju.

V prvem desetletju svojega obstoja je podjetje začelo s predelavo lesa v končne izdelke. Najprej je proizvajalo stavbno pohištvo in lesno moko, zaboje so proizvajali že ob ustanovitvi. Vzoredno z razvojem in rastjo proizvodnje je tekla tudi pot samoupravljanja v kolektivu LIP Bled.

Volitve kasneje v oba odbora DS so bile 10. 5. 1952. leta. V letu 1954 je bilo novo ustanovljeno višje disciplinsko sodišče ter komisija za odpis osnovnih sredstev, ki je bila podrejena delavskemu svetu. Leto 1963 je bilo še posebej pomembno, saj je bila sprejeta nova ustava ter nov zakon o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja. Delavski svet je imenoval 11 komisij za gospodarsko, finančno, kadrovsko ter stanovanjsko področje.

Ustanovljena je bila tudi komisija za oddih in rekreacijo.

Delovne organizacije so v kasnejših letih dobivale vedno večje samoupravljalne pravi-

ce, katere so vskladili s svojimi potrebami. Uveljavile so se neposredne oblike samoupravljanja — zbori delavcev, referate.

V vseh tridesetih letih so bili na LIP Bled doseženi dobri rezultati, posebno po sprejetju ustavnih amandmajev, ko so se ustanovile temeljne organizacije združenega dela. S sprejetjem zakona o združenem delu pa je vloga delavskih svetov postala še pomembnejša, saj se je z organizacijo temeljnih organizacij združenega dela samoupravljanje dejansko preneslo na neposredne proizvajalce. Vloge delavskih svetov se razlikujejo od nekdanjih funkcij DS, saj temeljijo na pravici odločanja o dohodku. Določila zakona o pravicah in dolžnostih delavskih svetov so v DO LIP Bled bistveno razširili v njihovih samoupravnih aktih, določili so pravo vsebino družbeno ekonomskega sistema.

Delavski svet LIP Bled šteje v tem letu 17 delegatov. Delavski svet opravlja svoje delo in poslovanje v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi TO v DO LIP Bled. V DS TO in ostalih samoupravnih organih v vseh TO, DSSS in v DO je vključenih 218 članov, delegatov v zboru združenega dela ter samoupravnih interesnih skupnostih je 131.

Delavci LIP Bled so v 30 letih uspešno delovali na področju samoupravljanja, zato grede zasluge vsem, ki so s svojim delom pomagali pri razvoju in izgradnji delovne organizacije. Reševali so pomembne, odgovorne naloge ter probleme. V teh 30 letih so člani delovnega kolektiva uspeli zgraditi sodobno lesno industrijo na tem področju do takšne mere, da se predela celotna surovina v končne, finalne izdelke.

Ponosni so na svoje uspehe in želijo, da bi tudi v prihodnje tako v samoupravi kot v proizvodnji bili tako ali še bolj uspešni. **Jana Beravs-Vesna**

Prvi predsednik delavskega sveta — tov. Matija Pfeifer

KJE SMO NA NIVOJU SOZD GLG PRI RAZVIJANJU DOHODKOVNIH DONOSOV?

(Nadaljevanje s 4. strani)

Na nivoju SOZD GLG so v veljavi še trije samoupravni sporazumi, ki pa že predstavljajo vsebinsko bogatejšo rešitve. To so samoupravni sporazumi, ki temeljijo na družbeno-ekonomskih osnovah skupnega prihodka.

Oskrbovanje Tovarne celuloze Medvode z lesno surovino urejata dva samoupravna sporazuma:

1. oskrbovanje Tovarne celuloze s celuloznim lesom, sklenjen med to tovarno z gozdarskimi organizacijami in

2. oskrbovanje Tovarne celuloze z žamanjem in sekanji s strani lesno-predelovalnih temeljnih organizacij.

Oba samoupravna sporazuma predpostavljata skupen prihodek, ki ga predstavlja realizacija celuloze na domačem in tujem trgu, v lastni proizvodnji papirja in proizvodnji papirja pri ostalih temeljnih organizacijah DO Aero Celje, s katerimi je Tovarna celuloze Medvode v okviru matičnega podjetja dohodkovno povezana.

Delež se ugotavlja na podlagi normativa, količine celuloze oz. žamanja in sekancev v kub. metrih v 1 toni sulfite celuloze. Samoupravni sporazum za oskrbovanje tovarne celuloze s celuloznim lesom določa kriterije za stimulacijo pri dobavljenih količinah te surovine; oba sporazuma pa opredelujeta tudi riziko med dobavitelji in porabnikom lesne surovine.

Težak položaj Jelovice pri oskrbovanju proizvodnje oken s kvalitetnim žaganim lesom s strani ostalih lesno-predelo-

V AERU – tovarni celuloze Medvode

Minilo je 30 let, ko smo delavci Jugoslavije uresničili idejo Marksa in Lenina: »Tovarne delavcem!« Dne 16. 9. 1950 smo delavci tovarne celuloze prevzeli tovarno v upravljanje.

Današnji uspeh tovarne in Aera kot celote ni prišel čez noč, kolektiv je ustvarjal svoj razvoj dolga leta.

Začetki izdelave papirja se v Goričanah pojavijo že v 18. stoletju. Iz papirnih mlinov se razvija manufaktura in že v letu 1865 je v Goričanah zgrajena tretja strojna papirnica na Slovenskem. Pozneje so zgrajeni še obrati za proizvodnjo lesovine v Goričanah, na Verju in Medvodah, celuloze v Goričanah ter papirnice na Verju, ki pa je že 1910. leta pogorela. Obrati za proizvodnjo lesovine so se kasneje postopoma ukinili in leta 1931 preneha obratovati tudi papirni stroj v Goričanah. Od vseh treh obratov na Verju, v Medvodah in Goričanah je ostala samo proizvodnja celuloze v Goričanah, ki se je začela proizvajati pred 90 leti.

V tovari celuloze se je po osvoboditvi mehaniziral transport lesa, zgradil nov obrat za pripravo lesa in nov četrti kuhalnik. Z delno rekonstrukcijo po letu 1959 je bila zgrajena nova sortacija, belilnica in pripravljalnica kisline. Rekonstrukcija pa ni zajela dotrajane in zastarele kotlarne, kuharije in izžemalnega stroja, niti ni bistveno povečala osnovnih kapacitet.

Tako je tovarna zaradi zastarelosti in dotrajanosti nekaterih ključnih obratov in premajhnih kapacitet obratovala na meji rentabilnosti. Vedno bolj je bil ogrožen njen nadaljnji razvoj in celo obstoj. Kljub ugodni lokaciji tako majhna kapaciteta samo celulozne proizvodnje ni mogla biti več rentabilna in konkurenčna, kajti v Jugoslaviji in po svetu so vzdrževale konkurenco samo velike kapacitete.

Do realizacije projektov za rekonstrukcijo in povečanje proizvodnih kapacitet za proizvodnjo celuloze pa ni prišlo, ker ni bilo pripravljenosti slovenske papirne industrije za združevanje sredstev, tovarna sama pa ni bila sposobna izvesti investicij, ki v papirni industriji, kot kapitalno izredno intenzivni panogi, zahtevajo ogromna finančna sredstva. Spričo dilem glede možnosti razvoja in nadaljnje obstoja tovarne, je bilo v obdelavi več projektov. Med drugimi tudi projekti za finalizacijo, to je nova proizvodnja papirja iz lastne celuloze. V iskanju domačih in tujih partnerjev za sofinanciranje je tovarna dala pobudo za navezavo stikov s podjetjem Aero, kemična, grafična industrija Celje, katerega proizvodni program je baziral pretežno na papirju, tako domačih proizvajalcev kot iz uvoza. Tudi

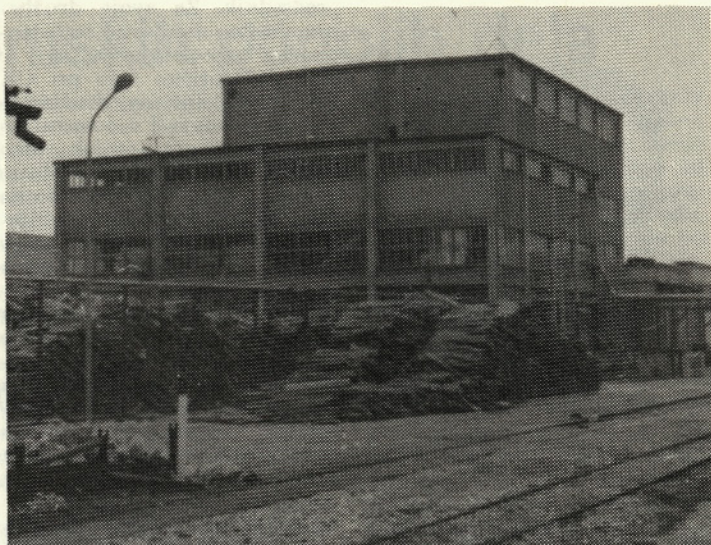
interes Aera je bil pridobiti partnerja za lastno proizvodnjo papirja. Izoblikoval se je predlog integracije obeh podjetij. V tem času pa je tekla tudi akcija za horizontalno povezavo slovenske papirne industrije. Tako je 300 članski kolektiv stal pred usodno odločitvijo. Soglasno se je odločil za vertikalno integracijo z Aerom, ki predstavlja primer najvišje stopnje integracije, od predelave lesa v celulozo do proizvodnje papirja, kemične dodelave in grafičnih proizvodov. Ta integracija je kolektivu zagotavljala združevanje sredstev za izgradnjo papirnega stroja in s tem finalizacijo ter nadaljnji obstoj in razvoj tovarne. Do integracije z Aerom je prišlo v maju 1973 in v rekordnem času že do treh letih integracije je bila realizirana investicija iz združenih sredstev, izgradnja papirnega stroja z energetiko.

Tovarna celuloze Medvode je že pred integracijo iskala razne oblike povezovanja tudi z dobavitelji osnovne lesne surovine z gozdarstvom in mehansko predelavo lesa.

Povezanost tovarne z dobavitelji osnovne surovine, z gozdarstvom in mehansko predelavo lesa na Gorenjskem se je še bolj poglobilo, ko se je tovarna v letu 1975 vključila v sestavljeno organizacijo združenega dela Gozdno in lesno gospodarstvo Bled. S to integracijo se je ustvarila reprodukcijska celota, ki sega od gojitve in eksploatacije gozdov preko mehanske in preko kemične predelave lesa, to je proizvodnje papirja do finalnih izdelkov pohištva in grafične industrije. Z dobavitelji osnovne lesne surovine se rovarna povezuje tudi dohodkovno in z dolgoročnimi vlaganji. Taka povezanost in usmeritev se je izkazala za pravilno, saj si je tovarna tako zagotovila surovino na domačem tržišču in to v času izrednega pomanjkanja lesa, ko morajo sorodne tovarne v Jugoslaviji uvažati velike količine celuloznega lesa.

V teh integracijskih odločitvah se je pokazalo, kako pomembna je vloga družbeno političnih organizacij in samoupravnih struktur, dobra in vsestranska informiranost ter visoka stopnja zavesti pri odločanju delavcev po delegatih v organih upravljanja in z osebnim izjavljanjem na zborih delavcev ter referendumih.

O vseh programih in usmeritvah razvoja tovarne in integracijskih povezavah so

BELILNICA

tekle široke razprave na sestankih družbeno političnih organizacij, samoupravnih organov in na zborih delavcev. Izdelana so bila ustrezna pismena gradiva od obrazložitve do elaboratov z ustreznimi podatki. Zato so bile odločitve zavestne, dobro pretehtane in odraz aktivnega sodelovanja vseh delavcev. Odločitev za posamezne variante nadaljnega razvoja in integracijskih povezav niso bile lahke, saj so bile pri tem posredi tudi določene sugestije in celo pritiski na kolektiv za drugačne usmeritve razvoja in integracijskih povezav.

Izredno hiter in uspešen razvoj tovarne, doseženi materialni rezultati, poslovna uveljavitev na tržišču ter realne perspektive za nadaljnji razvoj, dokazujejo, da je kljub dilemam kolektiv skozi tehtanje variant in borbo mnenj po samoupravnih poti izbral najboljše usmeritev.

Ob pomembnem jubileju samoupravljanja ugotavljamo, da imamo delavci tovarne jasno pot in da vidimo v razvoju tovarne svojo prihodnost. Reprodukcijska povezanost od lesa in celuloze, papirja do tiskanih obrazcev, dobri odnosi med delavci TOZD od Gorenjske do Štajerske, urejanje dohodkovnih odnosov in kvalitetno samoupravno delovanje delovnih kolektivov so zagotovilo za nadaljnje samoupravno dogovarjanje Aera in SOZD GLG.

30-letni jubilej so delavci Aera proslavili z otvoritvijo razstave dosežkov delavcev Aera, športnimi igrami, slavnostno sejo delavskega sveta delovne organizacije in družbenopolitičnih organizacij, s podelitvijo priznanj delavcem, srečanjem z upokojenci in družabnimi igrami, obiski šol v tovarni v Medvodah, razgovori s predstavniki krajevnih skupnosti itd.

Nagrajenci iz tovarne celuloze ob 30 letnici samoupravljanja

Iz TOZD Medvode so priznanja Aera prejeli:
Vid Mravlje, posmrtno, zlati znak Aera s priznanjem
Milan Glešič, zlati znak Aera s priznanjem
Ljudmila Suša, srebrni znak Aera s priznanjem
Niko Dimc, srebrni znak Aera s priznanjem
Milan Tehovnik, bronasti znak Aera s priznanjem

Vid Mravlje, pokojni se je v tovarni zaposlil po končani poklicni papirniški šoli 1960. leta. Do leta 1974 je opravljal dela pripravljalca kisline, ko je prevzel mesto prevzemalca lesa. Na delovnih mestih je bil vzoren delavec. Zahtevna dela je opravljal izredno vestno in zavzeto ter z velikim čutom odgovornosti. Pri delu je uspešno uveljavljal svoje strokovne sposobnosti in bogato praktično znanje, ki si ga je pri-

dobil z dolgoletno prakso. Ker je sam imel zelo kritičen odnos do lastnega dela, je tudi od sodelavcev zahteval, da svoje delo opravljajo odgovorno in uspešno.

Bil je eden tistih članov kolektiva, ki imajo velike zasluge za uspešno poslovanje in razvoj tovarne.

Že drugo mandatno dobo je zelo aktivno in uspešno oprav-

Nadaljevanje na 8. strani

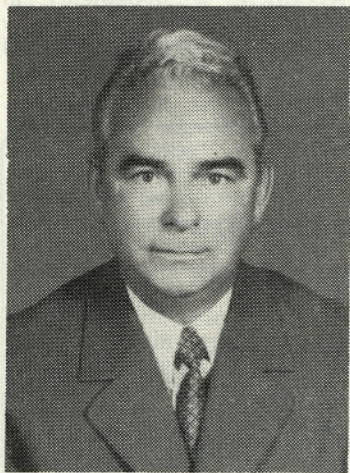

(Nadaljevanje s 7. strani)

ljaj funkcijo predsednika delavskega sveta TOZD. Kot predsednik se je živo zanimal za vse probleme poslovanja, še posebej pa je prisluhnil zahtevam delavcev ter se zavzemal za hitro in učinkovito rešitev problemov. Delavci so ga visoko cenili in mu zaupali ter upoštevali njegove odgovore in pojasnila. V času ko je bil predsednik delavskega sveta je dosegel, da je delo tega organa samoupravljanja doseglo napredek tako po kvaliteti kot vsebini.

Bil je lik pravega komuniste, ki je stal vedno v prvih vrstah v najtežjih trenutkih in pri najbolj odgovornih nalogah.

Milan Glešič se je v tovarni zaposlil leta 1947. Ob delu se je stalno strokovno izpopolnjeval in se izšolal za strojnika parne turbine. Čeprav v zadnjem času ni aktiven pri družbenopolitičnem delu zaradi bolezni, pa je v preteklem obdobju bil eden izmed najbolj aktivnih druž-

benopolitičnih delavcev v tovarni. Opravljal je zelo pomembne funkcije v organih upravljanja in družbenopolitičnih organizacijah. Več let je bil sekretar osnovne organizacije ZK. Aktivno je deloval tudi v vodstvu osnovne organizacije sindikata. Večkrat je bil izvoljen v delavski svet tovarne, opravljal je funkcijo namestnika predsednika, bil predsednik upravnega odbora in sodeloval v raznih komisijah delavskega sveta. Dolga leta je uspešno delal v prostovoljnem gasilskem društvu tovarne kot poveljnik in kot

predsednik. Za svoje družbenopolitično delo se je tudi teoretično izpopolnjeval, saj je končal Politično šolo pri CK ZKS. Kot aktiven družbenopolitični delavec v tovarni in izven tovarne je prejel orden zasluge za narod s srebrno zvezdo. S svojim aktivnim delovanjem v organih upravljanja in DPO je prispeval v preteklih 30 letih ogromen delež k razvoju samoupravljanja v tovarni, predvsem pa se aktivno vključeval v razne odločitve kolektiva, ki so predstavljale usodne korake za njen obstoj in nadaljnji razvoj. Pri svojem delu je vedno pokazal vzorno prizadevnost in delovno uspešnost.

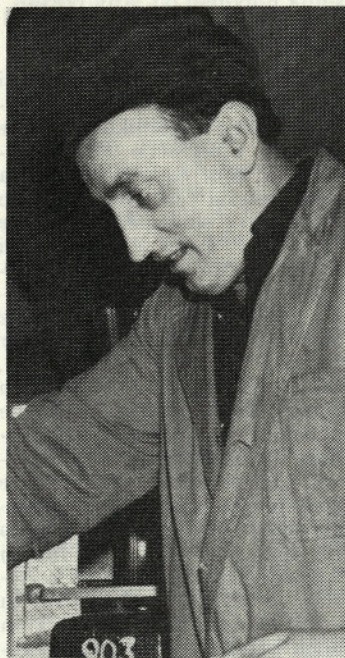
Ljudmila Suša, diplomirani inženir kemije, vodja laboratorija za celulozo, pinotan in vode se je v TOZD zaposlila leta 1965. V pretekli mandatni dobi je izredno aktivno delovala na področju

družbenega standarda kot predsednik odbora za družbeni standard. Veliko skrb je posvečala izboljšanju poslovanja obrata družbene prehrane in prehrane delavcev. Čeprav so v tem obdobju bila sredstva za izboljšanje družbenega standarda minimalna, je skušala doseči maksimalno, kar je bilo mogoče v okviru razpoložljivih sredstev, tako za reševanje stanovanjskih vprašanj, kot rekreacije delavcev. Zavzemala se je za iskanje raznih oblik in načinov, da bi se na področju družbenega standarda delavcev TOZD dosegli določeni premiki in večji rezultati. Osebo se je zavzemala za ustanovitev obratne ambulante in pri realizaciji te naloge vložila veliko truda in prizadevanj. Zaradi svoje izjemne aktivnosti in zavzetosti za izboljšanje družbenega standarda delavcev, je bila ponovno imenovana za predsednika odbora za družbeni standard v tekoči mandatni dobi. Zelo aktivno deluje tudi kot predsednica združene delegacije TOZD za zdravstvo in socialno varstvo.

Veliko dela in zavzetosti je pokazala na raziskovalnem področju pri uvajanju novih proizvodov ter tehnoloških postopkov za proizvodnjo pinotana. V okviru timskega dela na tem področju je dosegla posebno priznanje za uspehe pri inovacijski dejavnosti.

Milan Tehovnik, orodjar v kovinski delavnici se je v TOZD zaposlil leta 1962. Ves čas svoje zaposlitve je aktiven družbenopolitični delavec in s svojo aktivnostjo prispeva velik delež k razvoju samoupravljanja v TOZD. Letos je

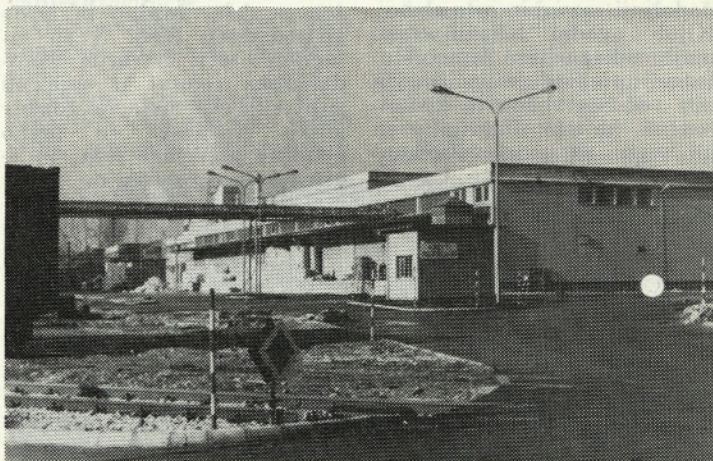

bil izvoljen v delavski svet TOZD, pa tudi v prejšnjih mandatnih dobah je bil član delavskega sveta tovarne in raznih odborov in komisij.

Posebno aktivno deluje kot sindikalni delavec in se osebno angažira ob raznih akcijah sindikata. Je član izvršnega odbora sindikata in poverjenik za vzdrževanje ter energetiko. Kot sindikalni delavec se je osebno zavzemal za čimboljšo, vsestransko in delavcem do-

stopno informiranost. V pretekli mandatni dobi je aktivno deloval tudi kot član komisije za samoupravno delavsko kontrolo. V delegaciji za zbor združenega dela občine Ljubljana-Šiška je namestnik predsednika, v pretekli mandatni dobi pa je bil predsednik konference delegacij in delegacije TOZD v zbor združenega dela. Konferenca delegacij in delegacija je bila v prvi vrsti po njegovi zaslugi zelo aktivna ter veliko prispevala k uveljavitvi delegatskih odnosov v družbenopolitični skupnosti.

Njegova družbenopolitična aktivnost pa se ne omejuje samo na delo v TOZD, saj je tudi na terenu aktiven družbenopolitični delavec. V novoustanovljeni krajevni skupnosti Senica, v katero bo v bodoče spadala tudi naša TOZD je bil izvoljen za podpredsednika sveta KS za komunalo in urbanizem.

Stavba papirnega stroja

GLG

GLG

Pridobivanje lesa v zimskih pogojih dela

V sestavku želim nakazati nekaj problemov, s katerimi se srečujemo gozdarji pri organizaciji zimske proizvodnje. Ta problematika bo postala pri nas na GG Bled posebej aktualna sedaj, ko gremo skupaj z LIP Bled v izgradnjo novega centralnega mehaniziranega skladišča na Rečici in je za redno obratovanje skladišča potreben bolj kontinuiran dovoz lesa.

V gozdarstvu se nahajamo v fazi popolne mehanizacije z dodatno obdelavo lesa na centralnih mehaniziranih skladiščih. Taka stopnja razvoja v gozdni proizvodnji – pridobivanju lesa nas sili v non-stop proizvodnjo preko celega leta, ker je treba zagotoviti stalno delo na CMS in s tem tudi oskrbo lesne industrije z lesom. S takim načinom proizvodnje naj bi bila preko celega leta zaposlena vsa stalna delovna sila in izkoriščena gozdna mehanizacija v vseh fazah pridobivanja lesa.

V gozdarstvu nasploh in še posebej pri nas na GG Bled pa se ob takim načinu proizvodnje porajajo številni problemi, ki so pogojeni z izredno dolgo in ostro zimo z visoko snežno odejo, saj sneg na Pokljuki in Jelovici, kjer je glavnina naših družbenih kompleksov, leži do 6 mesecev in marsikaj tudi več. Glede na višino in dolžino trajanja snežne odeje smo verjetno edino gozdno gospodarstvo v Sloveniji, ki moramo toliko časa delati v zimskih pogojih dela. Delo v takih razmerah pa seveda pušča posledice na ljudeh, gozdu in strojih ter zahteva mnogo večje organizacijske napore.

Zgornje trditve lahko pokrepimo tudi s podatkom da približno 4/5 etata v družbenih gozdovih, v katerih v glavnem vršimo zimsko proizvodnjo, leži nad 1000 m nadmorske višine. To so področja Jelovice in Pokljuke, kjer letno pade preko 2000–2500 milimetrov padavin, debelina snežne odeje pa znaša tudi do 2 m in več.

Lahko si predstavljamo težavnost gozdnega dela v takih razmerah. Zaradi tega smo,

kjer je bilo možno zimska delovišča izbirati v nižjih predelih, delo prenesli v nižine, kjer pa to ni bilo možno, smo za zimsko delo izbirali iz gozdnogospodarskega načrta zrele sestoje z debelim drevjem (ca. 1 kub. m), ker je za izdelavo 1 kub. m lesa v teh sestojih potrebno manj časa, kot v drobnem lesu.

Takih sestojev, primernih za zimsko proizvodnjo, je sedaj že pričelo primanjkovati, ker se je na leto v njih delalo tudi do 6 mesecev. Problem, ki se s tem pojavlja je nevarnost, da ne bi dosegli z gozdnogospodarskim načrtom predvidene strukture sečenj, kar utegne imeti negativne posledice za razvoj gozda. Ker je objektov za zimsko sečnjo že sedaj primanjkovalo, smo še do sedaj vsako zimo morali začasno zaposliti določeno število delavcev v drugih delovnih organizacijah (LIP, žičnice). To je bila le začasna rešitev problema, tako reševanje zaposlitve delavcev pa prinaša s sabo tudi svoje slabe strani, ki jim bo v bodoče treba nameniti več pozornosti.

Z LIP Bled bomo v jeseni začeli graditi na Rečici drugo centralno mehanizirano skladišče v našem območju. Če bomo hoteli, da bo skladišče obratovalo več ali manj nemočno vse leto, bomo morali dovažati ustrezne količine lesa tudi v zimskem času. To dejstvo pa nas sili v to, da bomo morali spremeniti dosednji način dela saj vemo, da smo že sedaj, ko je obratovalo le eno skladišče v Boh. Bistrici imeli nekajkrat težave z oskrbo skladišča z zadostno količino lesa v zimskem času. Dokaj zahtevno pa postaja vprašanje dovoza lesa na skladišče v

zimskem času ob dejstvu, da gravitira na Rečico približno 35 % lesa iz zasebnih gozdov, v katerih pa proizvodnjo v glavnem vršijo lastniki sami.

Iz tega vidimo, da so problemi, ki se pojavljajo v zvezi z zimsko proizvodnjo predvsem v zagotovitvi v gozdnogospodarskem načrtu predvidene strukture sečenj in v stalni zaposlitvi vse delovne sile v gozdarstvu – tudi v zimskem času – tako, da bomo lahko zagotovili zadostno oskrbo mehaniziranega skladišča z lesom preko celega leta.

Za rešitev zgoraj omenjene problematike se ponujata v glavnem dve možnosti in sicer določitev zimskih delovišč predvsem v nižjih nadmorskih višinah, da bi na ta način delavci delali v ugodnejših zimskih razmerah in v intenzivnejši usmeritvi v podružljeno proizvodnjo v zasebnem gozdu. Iz analiz, ki jih imamo narejene vidimo, da je v manjših nadmorskih višinah (do 1000 m) premalo etata v druž-

benih gozdovih za zaposlitev vse delovne sile v zimskem času, zato bomo morali večje napore vložiti v pripravo in organizacijo podružljene proizvodnje v zasebnem gozdu. Seveda pa se zavedamo, da bo povečanje deleža podružljene proizvodnje dokaj zahtevna stvar, ker je seveda pri tem treba upoštevati interese lastnika gozda, zaradi velike razdrobljenosti zasebne gozdne posesti je potrebno veliko dogovarjanja, karsikdaj pa je uvedba podružljene proizvodnje otežkočena tudi iz ekonomskih razlogov zaradi slabe odprtosti zasebnih gozdov s prometnicami. V intenzivnejšo podružljeno proizvodnjo nas bodo prisilile tudi težave, ki jih imamo z realizacijo etatov v zasebnem gozdu.

Tako je na kratko nanizanih samo nekaj težav, s katerimi se srečujemo ter nakazanih nekaj smeri, v katerih bo treba razmišljati, da bomo problem zimske proizvodnje pravočasno rešili.

Z. Š.

GRADIS – LIO se uveljavlja na širšem trgu

Tudi v lesni industriji se vse bolj čutijo poostreni pogoji gospodarjenja in zato tudi pomanjkanje določenih reproto materialov. V gradisovem tozdu Lesno industrijski obrati Škofja Loka čutijo predvsem pomanjkanje rezanega lesa vseh vrst, to pomeni, da je lesa manj kot pa so predelovalne kapacitete v LIO. To pomanjkanje je opazno predvsem pri kakovostnejših vrstah lesa.

Da bi bil čimbolj oskrbljen z lesom podpisuje LIO medsebojne sporazume in dolgoročne pogodbe o sodelovanju in sovlaganju z dobavitelji lesa. Največji dobavitelj lesa je GG Kranj, ki letno dobavi 30.000 kubikov lesa, GG Ljubljana 7.500 kubikov, KŽK Kranj 2.000 kubikov in ostali dobavitelji (GG Bled, GG Postojna, GG Tolmin) 5.500 kubikov lesa. Tako od domačih dobaviteljev LIO letno dobi 45.000 kubikov lesa. V to število je všteto tudi 12.000 kubikov oblovine tankih profilov za proizvodnjo tesalnih gredic.

Poleg teh 45.000 kubikov lesa v LIO Škofja Loka letno predelajo tudi 10.000–12.000 kubikov žaganega lesa iz uvoza, predvsem iz SSSR in ostalih Vzhodnoevropskih držav. V tej številki je vključeno tudi 2.000–3.000 kubikov lesa, ki ga dobijo iz manjšinskega kontingenta iz Avstrije. Ta uvoženi les postaja vse dražji, saj kubik stane v povprečju 80,00 do 100,00 dinarjev. Predvsem to velja za les iz Avstrije. Glede na tako visoko ceno, ki se zadnje čase zelo težko vključuje v kalkulacije bo treba uporabo tega lesa omejiti.

Prav zaradi takšnega stanja je potrebno vso razpoložljivo lesno maso čimbolj izkoristiti. To v LIO tudi uspevajo, kar jim omogoča moderna tehnologija, tako da je trenutno odpad, oziroma neizkoriščen del lesa le še lubje, vse ostalo pa se izkoristi in plasira na tržišče.

V LIO letno porabijo tudi 2.500 do 3.000 kubikov iverice, ki jo na podlagi dolgoletnega sodelovanja dobavlja Slovenijales. Oskrba z iverico je za enkrat zadovoljiva, vendar v LIO ne ostajajo pri tem, ter se zadnje čase spet vključujejo v direktne sporazume z iveraši.

V LIO je vsa proizvodnja namenjena znanemu kupcu, kar pa v današnjem času že predstavlja problem angažiranosti vseh kapacitet. To predvsem velja za lesno stavbarstvo, kjer proizvajajo gradbene in druge provizorije, stanovanjska naselja, montažne hiše in pa ostale polizdelke lesnega stavbarstva. Do takšne situacije je prišlo zaradi omejevanja investicij. Pri primarni proizvodnji, to je žagan les pa zaenkrat ni nobenih težav.

Prav zaradi zgoraj omenjene situacije in zaradi prodiranja (Nadaljevanje na 10. strani)

Dolgotrajne zimske razmere v visokogorskih gozdovih, z debelo snežno odejo in zimskimi temperaturami, močno vplivajo na proizvodnjo in stroške poslovanja.

Prikaz poslovanja SOZD »GLG« v prvem polletju

Primerjava rezultatov I. polletja 1980 z rezultati istega obdobja 1979 nam kaže naslednje gibanje v indeksih:

Elementi	Lesna ind.	Gozdarstvo	Celuloza	Skupaj
Celotni prihodek	140	129	145	139
Porabljena sredstva	143	123	135	140
Dohodek	134	136	165	139
Bruto osebni dohodki (masa)	128	113	124	124
Akumulacija	144	300	883	193
Bruto sredstva za reprodukc.	141	204	221	165

Dinamika porasta vrednostnega obsega celotnega prihodka v SOZD GLG je v letošnjem polletju za 9 indeksnih točk večja od porasta dosežnega ob koncu I. polletja 1979, k čemer v večjem delu prispevajo ugodni dosežki LIP Bled in LIO Gradisa Škofja Loka v okviru lesne industrije, pa tudi ugodni rezultati Tovarne celuloze Medvode.

Doseženi rezultati so posledica večjega in boljšega izkoriščanja zmogljivosti, čeprav so v posameznih obdobjih že nastopale motnje zaradi pomanjkljive oziroma neredne oskrbe z reprodukcijskim materialom.

Te motnje je najmočnejše občutil Alples Železniki zaradi zastojev pri dobavah ivernih plošč, kar se seveda odraža tudi na dinamiki porasta vrednosti celotnega prihodka (indeks Alples 132 nasproti indeksu 140 za povprečje lesne industrije SOZD GLG).

Sorazmerno skromno povečanje obsega poslovanja izkazuje tudi Jelovica Škofja Loka, zlasti zaradi izpada proizvodnje v TOZD Stari dvor, ki je zmanjšal proizvodnjo za 8% in v TOZD montažni objekti, kjer je izpad prodaje po vrednosti znašal 7% v glavnem zaradi nezadostne zaposlitve obstoječih kapacitet.

Izdatno izpod povprečja je dosežen tudi porast indeksa celotnega prihodka pri GG Bled in to zaradi zmanjšane količinske realizacije blagovne proizvodnje, ki v globalu izkazuje indeks 93,2 nasproti GG Kranju, ki izkazuje indeks teh količin v višini 104,7. Razlika do doseženih indeksov celotnega prihodka (pri GG Bled 122 in pri GG Kranj 137) je posledica povečanja prodajnih cen gozdnim sortimentom po obstoječem samoupravnem sporazumu med gozdarstvom in lesno predelavo v okviru SOZD GLG.

V okviru lesne industrije je zaradi porasta indeksa porabljenih sredstev za 3 indeksne točke iznad višine indeksa celotnega prihodka bistveno okrnjena ekonomičnost poslovanja, kar se je izrazilo stopnjevalo zlasti v drugem kvartalu tega obdobja in to ne samo zaradi porasta cen lesni surovini, temveč tudi vsem ostalim repromaterialom ob sicer zadržanih cenah končnih izdelkov. Te podražitve pa — razumljivo — vplivajo na znižanje dohodka lesne industrije za polnih 6 indeksnih točk v primerjavi z doseženim celotnim prihodkom. Najbolj izrazito te podražitve izstopajo pri Alpesu Železniki in Jelovici Škofja Loka.

Gozdarstvo izkazuje s prilivom dodatnega dohodka za dobavljene količine lesa ugodnejši indeks doseženega dohodka v odnosu na porast porabljenih sredstev.

Tovarna celuloze Medvode izkazuje indeks doseženega dohodka iznad indeksa celotnega prihodka, kar je posledica boljše strukturne udeležbe vrednejših vrst papirja in urejenih dohodkovnih odnosov z uporabniki teh papirjev v okviru matične DO Aero Celje.

Primerjalni kazalci poslovanja za obdobje januar — junij 1980/1979

Dohodek na delavca v SOZD GLG: povprečje znaša 187.724 din razlike na povprečje SOZD

1. Tovarna celuloze Medvode	+ 101.212 din
2. GG Bled	+ 46.746 din
3. LIO Gradisa Škofja Loka	+ 13.685 din
4. Alples Železniki	+ 10.421 din
5. LIP Bled	— 8.691 din
6. GG Kranj	— 10.498 din
7. ZLIT Tržič	— 24.730 din
8. Jelovica Škofja Loka	— 52.444 din

Sredstva za reprodukcijo na delavca: povprečje za SOZD GLG znaša 54.426 din

	razlike na povprečje SOZD
1. Tovarna celuloze Medvode	+ 93.538 din
2. LIO Gradisa Škofja Loka	+ 27.011 din
3. GG Bled	+ 8.294* din
4. LIP Bled	+ 2.024 din
5. Alples Železniki	— 4.446 din
6. ZLIT Tržič	— 13.556 din
7. GG Kranj	— 22.725* din
8. Jelovica Škofja Loka	— 26.035 din

* brez biološke amortizacije

Odstopanja v vrstnem redu gornjih razlik med dohodkom na delavca in sredstev za reprodukcijo na delavca so evidentna zlasti v primeru Alples Železniki, ki pri delitvi dohodka izkazuje izredno visoko obveznost za kompenzacije za nabavljene iverke in je iz tega razloga odpadla možnost za formiranje amortizacije iznad minimalnih stopenj.

Pri kazalcih dosežkov na zaposlenega delavca izstopajo izpod povprečja GG Kranj,

Iz preglednice II./ so razvidni primerjalni kazalci poslovanja za vse članice SOZD, iz katere je možno povzeti naslednje ugotovitve:

a) dinamika naraščanja dohodka na delavca se od lanskoletnih indeksov stopnjuje:

lesna industrija od 117 na 135
gozdarstvo od 135 na 146

— čisti dohodek na delavca:

lesna industrija od 113 na 134
gozdarstvo od 142 na 140

— izplačani mesečni čisti OD za obdobje I. — VI.:

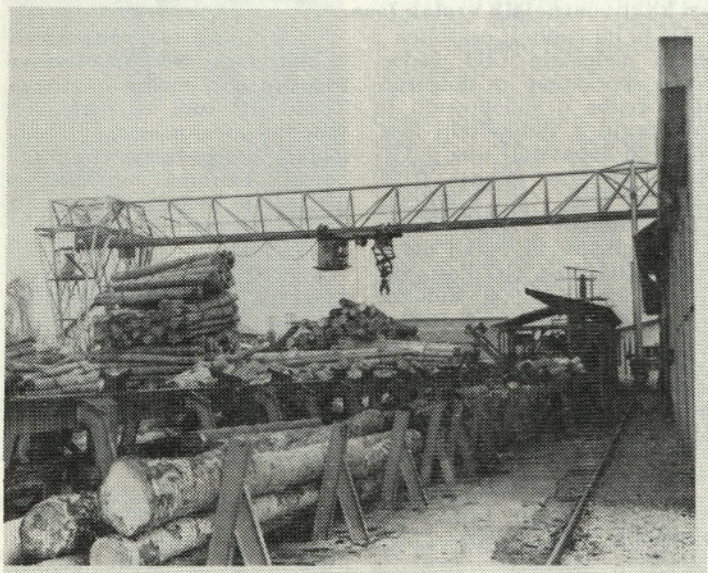
lesna industrija od 115 na 130
gozdarstvo od 125 na 120

b) bistveno se zmanjšujejo dosedanje razlike pri doseganju uspešnosti poslovanja glede dohodka na delavca med posameznimi članicami SOZD GLG iz razloga, ker Alples Železniki iz že omenjenih razlogov zmanjšuje ekonomičnost poslovanja in relativno zaostaja pri porastu dohodka na delavca.

Izpod povprečja je že iz zgoraj omenjenih razlogov tudi Jelovica Škofja Loka, ki se glede doseženega dohodka na delavca uvršča na zadnje mesto.

Vredno je poudariti, da je glede dohodka na delavca stopila na 1. mesto v SOZD Tovarna celuloze Medvode, katere dohodek na delavca presega doseženo povprečje SOZD GLG celo za 101.212 din.

c) Tako je vrstni red dosežkov glede razlik na povprečje SOZD GLG naslednji:

LIO SE UVELJAVLJA NA ŠIRŠEM TRGU

(Nadaljevanje z 9. strani)

nja na širši trg je LIO ustanovil lasten inženiring v Beogradu, ki pokriva predvsem področje Srbije in Črne gore. Prav ta skupina gradi trenutno 112 stanovanj montažne gradnje v Novem Pazarju.

Z svojim lesnim stavbarstvom pa je LIO prisoten tudi

v Iraku. Prav sedaj postavlja jo na gradbišču COL 3 sedem stanovanjskih barak s površino 2.300 kvadratnih metrov. To pa bo odlična priprava za gradnjo naselja na gradbišču COL 202, verjetno že oktobra kjer bo narejeno delavsko stanovanjsko naselje površine 32.000 kvadratnih metrov. Vrednost teh del je okoli 13 milijonov ameriških dolarjev.

Cveto Pavlin

ZLIT Tržič, zlasti pa Jelovica Škofja Loka.

č) Glede upoštevanja kriterijev delitve dohodka po republičkem dogovoru ugotavljamo, da v okviru lesne industrije prihaja do določenega nesorazmerja med indeksom porasta bruto osebnih dohodkov, ki ga dovoljuje družbeni dogovor (indeks 122) in med indeksom razporejenih bruto osebnih dohodkov (indeks 128).

(Nadaljevanje na 11. strani)

Prikaz poslovanja SOZD »GLG«...

(Nadaljevanje z 10. strani)

Ta nesorazmerja pa se v celoti izravnavajo pri povprečni

delitvi dohodka na nivoju SOZD GLG, če upoštevamo naslednje podatke:

doseženi indeksi

Dohodek		Možni porast razporejenih bruto OD po dogovoru	Doseženi porast razporejenih bruto OD po dogovoru
Lesna industrija	134	122,62	128
Gozdarstvo	136	121,36	113
Celuloza	165	137,80	124
SOZD GLG	139	124,32	124

Ob upoštevanju dosežene akumulacije na nivoju SOZD GLG z indeksom 193, lahko ugotovimo, da so naše članice pri delitvi dohodka v I. polletju t.l. v povprečju upoštevale vse intencije družbenega dogovora.

Investicijska vlaganja

Vlaganja v investicije so se v skupnem obsegu bistveno zmanjšala in se razen nadaljevanja začetih investicij v Jelovici Škofja Loka (izlo-

čanje sredstev za investicije v TOZD Predvor in delno za izgradnjo v trgovski mreži), v LIP Bled (nadaljevanje investicij v TOZD »Tomaž Godec« Bohinjska Bistrica) ter v GG Bled (izgradnja gozdnih cest) v glavnem nanašajo na izplačila situacij za izvršena investicijska dela iz preteklega leta.

Primerjava z obsegom investicijskih vlaganj v istem obdobju preteklega leta, je naslednja:

	v 000 din	
	I. poll. 79	I. poll. 80
Alpes	44.985	17.409
LIO Gradis	30.292	10.604
Jelovica	22.569	22.863
LIP Bled	18.351	29.240
ZLIT Tržič	358	7.035
Lesna industrija	116.555	87.151
GG Bled	11.085	16.296
GG Kranj	13.741	9
Gozdarstvo	24.826	16.305
Celuloza	13.665	16.121
SOZD GLG	155.046	119.577

Zastoj pri investicijskih vlaganjih je posledica zadržanih odločitev za odobritev kreditov v Temeljni banki Gorenjske, pa tudi posledica pomanjkanja prostih lastnih sredstev,

ki so vezana za večje potrebe vlaganj v obratna sredstva. Tak primer je posebno izrazit v Alpessu Železniki, ki ob pomanjkanju bančnih sredstev velik del obratnih sred-

PRIMERJALNI KAZALCI ZA OBDOBJE I. – VI. 1980

OZD		Dohodek na delavca	Čisti dohodek na delavca	Bruto OD na del. iz delitve	Isplač. neto OD na del. mes. I.-VI.	Delež doh. v up. posl. sred.	Akum. v primerj. s povp. dohodku	Akum. v primerj. s povp. dohodku
6. GG Bled	1979	169.317	93.889	64.783	7.113	25,5	2,4	9,5
	1980	234.470	130.218	72.379	8.908	26,6	3,8	17,1
	ind.	139	139	112	125			
7. GG Kranj	1979	121.745	74.311	62.269	7.499	32,4	1,1	3,2
	1980	177.226	103.882	76.447	8.697	35,8	4,3	11,9
	ind.	146	140	123	116			
Gozdarstvo	1979	144.472	83.664	63.470	7.314	28,1	1,9	6,7
	1980	204.233	117.333	74.528	8.796	30,3	3,6	14,7
	ind.	141	140	118	120			
8. Celuloza	1979	175.064	89.394	62.326	7.251	11,3	0,6	5,4
	1980	288.936	178.198	77.509	9.179	14,9	4,3	28,9
	ind.	165	199	124	127			
SOZD GLG skupaj	1979	134.117	84.291	57.615	6.673	22,3	3,3	14,9
	1980	187.724	119.442	72.374	8.505	23,4	4,7	20,7
	ind.	140	142	126	128			

OZD		Dohodek na delavca	Čisti dohodek na delavca	Bruto OD na del. iz delitve	Isplač. neto OD na del. mes. I.-VI.	Delež doh. v up. posl. sred.	Akum. v primerj. s povp. dohodku	Akum. v primerj. s povp. dohodku
1. Alpes	1979	164.802	100.052	59.153	6.899	22,6	6,0	26,7
	1980	198.145	123.299	76.966	8.956	20,3	3,8	18,5
	ind.	120	123	130	130			
2. LIO Gradis	1979	143.865	95.383	58.676	6.675	24,5	7,3	29,7
	1980	201.382	129.600	67.113	8.557	21,6	7,8	36,1
	ind.	140	136	114	128			
3. Jelovica	1979	99.767	68.743	51.941	6.129	27,5	3,0	10,8
	1980	135.280	96.941	65.799	7.748	30,0	4,7	15,8
	ind.	136	141	127	127			
4. LIP Bled	1979	123.081	88.146	56.802	6.388	25,4	4,5	17,5
	1980	179.033	116.980	76.148	8.718	28,9	6,5	22,4
	ind.	146	135	134	137			
5. ZLIT Tržič	1979	117.467	76.709	51.712	6.165	36,3	5,4	14,8
	1980	162.994	106.020	62.144	7.425	22,1	4,7	21,3
	ind.	139	138	120	121			
Lesna indu- strija	1979	125.662	83.756	55.380	6.419	25,5	4,9	19,2
	1980	169.363	111.852	71.097	8.335	24,9	5,2	20,7
	ind.	135	134	128	130			

stev veže tudi za potrošniška posojila.

Zunanjetrgovinska menjava

Kot je razvidno iz preglednice IV./, so članice SOZD GLG v I. polletju povečale izvoz za 79%, medtem ko povečanje uvoza znaša le 17%

in se je tako delež uvoza v izvozu zmanjšal od 66% na 43%. Pri obstoječih izvoznih naročilih obstojajo izgledi, da se bo izvoz do konca še bistveno povečal, s tem pa tudi izboljšalo razmerje pri kritju uvoza z izvozom. K tej situaciji bo vrednostno pripomogel tudi spremenjeni tečaj dinarja.

D. J.

KAZALCI USPEŠNOSTI PO PROIZVODNIH TOZD ZA OBDOBJE I. – VI. 1980

TOZD	Število del. na podlagi vklapljenih ur	Dohodek na delavca		Vrstni red po dohodu v l. 80	Bruto sredstva za reprodukcijo		Vrstni red po dohodu v l. 80
		79	80		79	80	
Aero-TOZD Tovarna celuloze Medvode	515	175.064	288.936	1	66.884	147.964	1
ZLIT-TOZD žaga Tržič	47	178.591	263.554	2	47.510	95.639	2
Alpes-TOZD kovinska predelava	40	231.060	224.475	3	95.425	80.100	4
Gradis-TOZD LIO Škofja Loka	275	143.865	201.382	4	48.282	81.437	3
LIP-TOZD Rečica	303	153.353	199.957	5	50.496	67.129	5
Alpes-TOZD sestavljivo pehištvo	269	169.444	181.993	6	53.220	20.283	14
ZLIT-TOZD lesna predelava	71	123.821	179.353	7	30.027	60.719	6
LIP-TOZD Podmart	79	134.141	173.975	8	31.775	49.165	8
Alpes-TOZD predelava masivnega lesa	136	100.790	168.956	9	24.545	32.677	13
LIP-TOZD Tomaž Godec Bohinj	469	99.650	168.397	10	24.151	49.759	7
LIP-TOZD Mojstrana	56	154.965	150.982	11	38.481	37.268	11
ZLIT-TOZD pehištvo, tapetništvo	114	107.678	146.228	12	17.278	26.588	12
Jelovica-TOZD senčila Predvor	172	106.066	146.175	13	25.810	41.995	9
Jelovica-TOZD Jelober	151	115.874	141.928	14	32.033	39.901	10
Alpes-TOZD fono in garniturno poh.	192	146.106	137.573	15	54.545	10.417	16
Jelovica-TOZD montažni objekti	219	61.651	111.799	16	3.933	9.220	17
Jelovica-TOZD okna-vrata	380	101.570	100.258	17	19.516	12.353	15

KAZALCI USPEŠNOSTI PO GOZDARSKIH TOZD IN TOK V OBDOBJU I. – VI. 1980

TOZD, TOK	Število zaposlenih po vskalk.		Dohodek na delavca		Vrstni red po doisku	Bruto sred. za reprod. na del.		Vrstni red po doisku
	79	80	79	80	v l. 80	79	80 v l. 80	
GG Bled - TOZD Bohinj	86	85	271.523	347.812	1	93.813	120.977 1	
GG Kranj - TOK Škofja Loka	51	46	171.803	305.370	2	6.686	43.457 5	
GG Bled - TOZD Pokljuka	105	98	163.704	297.796	3	34.066	94.398 2	
GG Kranj - TOK Predvor	35	33	203.485	288.485	4	8.600	29.182 9	
GG Bled - TOK Bled	53	55	206.113	260.655	5	20.509	25.382 12	
GG Kranj - TOK Tržiš	11	13	226.636	234.847	6	8.000	10.539 13	
GG Bled - TOZD Jesenice	64	59	146.640	191.085	7	38.578	51.339 4	
GG Bled - TOZD gozdno gradb.	61	57	134.868	186.579	8	30.770	26.193 11	
GG Kranj - TOZD Predvor	84	82	118.547	171.635	9	9.524	32.500 8	
GG Kranj - TOZD Tržiš	91	92	110.516	170.153	10	11.506	37.337 6	
GG Kranj - TOZD Škofja Loka	77	70	119.493	162.015	11	15.104	28.715 10	
GG Kranj - TOZD GOM	115	113	98.017	145.328	12	18.478	36.549 7	
GG Bled - TOZD avtoptovoz., del.	60	54	119.666	137.815	13	35.933	54.889 3	

ZUNANJETRGOVINSKA MENJAVA ČLANIC SOZD GLG BLEDE V OBDOBJU I. – VI. 1980

OZD	I z v o z		I n d e k s		U v o z		I n d e k s		D e l e ž u v o z a v i z v o z u 79 80	
	79	80	79	80	79	80	79	80	79	80
1. Alpes Železniki	9.970	26.847	269	16.524	20.944	127	166	78		
2. LIO Gradis	-	-	-	-	-	-	-	-		
3. Jelovica Škofja Loka	5.401	27.137	503	9.345	13.137	141	173	48		
4. LIP Bled	71.994	94.312	131	21.750	23.541	108	30	25		
5. ZLIT Tržič	9.548	17.640	105	802	3.053	381	8	17		
Lesna industrija	96.913	165.936	171	48.421	60.675	125	50	37		
6. GG Bled	2.561	2.337	91	1.407	1.053	75	55	45		
7. GG Kranj	4.871	8.526	175	1.242	2.504	202	26	29		
Gozdarstvo	7.432	10.863	146	2.649	3.557	134	36	33		
8. Celuloza	11.847	30.505	258	25.459	25.052	98	215	82		
SOZD GLG	116.192	207.304	179	76.529	89.284	117	66	43		

Dopisujte
v svoje

glasilo
GLG

Glasilo ureja uredniški odbor odgovornih urednikov internih glasil članic GLG: Tone Robič, Zoran Rautner, Franc Pavlin, Ivan Robič, Anica Greblo, Franc Kumer, Jože Lejko. Glavni in odgovorni urednik glasila GLG je Slavko Erzar. Tisk: GP Gorenjski tisk Kranj. Glasilo izhaja v nakladi 5.400 izvodov.

Akcija »Tisoč delavcev – sodelavcev«

Zamisel o akciji »Tisoč delavcev-sodelavcev« je nastala kot odraz spoznanja o vlogi obveščanja pri uresničevanju samoupravljanja delavcev. Ustrezna obveščenost je temeljni pogoj vsakega odločanja, kar se je potrjevalo ob tako pomembnih nalogah, kot so periodično obravnavanje poslovnih rezultatov (periodični obračuni in zaključni računi), demokratizacija dela in odločanja na vseh ravneh, obravnavanje planskih dokumentov itd. Akcija »Tisoč delavcev-sodelavcev« vodi k uresničevanju stališč, da ni dovolj, če je delavec le objekt obveščanja, ampak mora v procesu obveščanja tudi sam aktivno sodelovati, tudi kot informator.

S to akcijo dobiva delavec širšo družbeno spodbudo za uresničevanje te svoje vloge, ki je sestavni del njegovega samoupravnega vedenja. Akcija pa ima še druge učinke, kot je zagotavljanje temeljne obveščenosti delavcev, dvigovanje kulture pisane (in govorne) besede, samoupravnega dogovarjanja in odločanja itd.

Odločitev za akcijo je bila sprejeta na II. srečanju urednikov, novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu, ki je bilo 2. in 3. novembra 1979 v Radencih.

Akcija hkrati pomeni širjenje odgovornosti članov zveze sindikatov Slovenije za obveščanje, predvsem v združenem delu, pa tudi v občini. Eden bistvenih smotrov akcije »Tisoč delavcev-sodelavcev« je vzpostaviti organizirane oblike obveščanja v tistih OZD, ki tega še nimajo. Akcija bo potekala od 1. maja do 31. decembra 1980.

Kot sodelavci v akciji lahko sodelujejo vsi delavci in občani. Lahko sodelujejo kot avtorji vseh novinarskih zvrsti (vest, članek, poročilo, reportaža, komentar, fotografija itd.). Za novega sodelavca pa bo štet tisti, ki se bo prvič pojavil v določenem glasilu.

Spodbujevalni prijem za nove sodelavce in nosilce akcije

Zaželjeno je, da se število prispevkov občutno poveča, za kar uporabimo lahko poleg gla-

sila tudi oglasne deske, sestanke itd. Ob koncu akcije bi lahko pripravili srečanje novih sodelavcev z ustreznim pogovorom, predavanjem in podobno.

Prek evidence, ki jo vodi Komisija za obveščanje pri občinskem svetu, dobi vsak udeleženec (organizator ali novi sodelavec) predmet-simbol akcije: pero ali značko z emblemom »tisoč delavcev-sodelavcev«. Uspešnejši novi sodelavci (kakovost in kontinuiteta) dobijo posebno priznanje — diplomu. Uspešnejši organiza-

torji akcije (uredniki, aktivisti ZSS in podobno) dobijo posebno priznanje — diplomu.

Vrhunec akcije in stimulacija za sodelovanje v njej pa je udeležba najaktivnejših sodelavcev na III. srečanju urednikov, novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu, ki ga organizira RS ZSS za obveščanje in politično propagando. Takrat bo opravljena analiza akcije in izrečena priznanja.

Delavska enotnost bo uvedla stalno rubriko za nove sodelav-

ce iz združenega dela. Sestavke v združenem delu zbira in pošilja urednik, izjemoma to stori tudi avtor sam, če meni, da mu je urednik neutemeljeno zavrnil prispevek. Delavska enotnost posebej vidno objavlja prispevke tedna in prispevek meseca. Vsak prispevek mora vsebovati naslednje podatke: datum, ime in priimek avtorja, njegov poklic oziroma delo, ki ga opravlja, organizacijo združenega dela in avtorjev naslov. Delavska enotnost tudi sproti poročila o poteku akcije.

Kaj vemo o kajenju?

1. Kajenje je predvsem navada, ki se je je treba šele naučiti. Zanj veljajo iste zakonitosti teorije učenja kot za pridobitev katerekoli življenjske navade. Po nekem številu uspešnih poskusov kajenja, ki so seveda ustrezno nagrajeni, bodisi, da so »poskuševalca« vrstniki občudovali ali pa sprejeli v svoj krog, bodisi, da je doživel občutek moškosti, odraslosti, enakopravnosti ipd., čemur se čez čas pridruži še fizično ugodje, ki ga kadilec občuti pri kajenju, postane navada kajenja funkcionalno avtonomna. Kajenje, ki je sprva služilo le kot sredstvo za doseg nekaterih naštetih ciljev, cilj sam po sebi. Kadilec je osvojil navado in čim dalj časa kadi in čim večje količine tobaka pokadi, tem težje se bo navadi odrekel.

2. Kajenje je predvsem družbena navada in sprejemljiva oblika obnašanja. V družbi velja za nekaj povsem normalnega ne pa za deviantno obnašanje. Pri tem pa družba vztraja pri svoji vrednotni sodbi: kajenje je privilegij določenih kategorij ljudi. Kajenje ni samo pravica odraslih, če jih primerjamo z mladimi, ampak je prav tako pravica moških, če jih primerjamo z ženskami, je neke vrste statusni simbol.

3. Kadijo vsi od kraja, otroci, mladina, odrasli. Kaže, da imata dom in šola pomemben vpliv na formiranje odnosov do kajenja. Starši kadijo v pričo otrok in tudi večina profesorjev kadi, povedo dijaki in učenci. Doma in v šoli srečujemo dvojna merila: ena, ki velja za odrasle, ki jim je kajenje dovoljeno in jim pomeni celo prijetno družbeno navado, profesorjem in učiteljem posebno med odmori, in drugo merilo, po katerem učenci ne bi smeli kaditi.

Zakaj ljudje kadijo?

1. Odrasli kadijo, ker je kajenje samo po sebi zanje dovolj privlačno zaradi narkotičnega delovanja s primarnim stimulativnim učinkom in nič manj privlačno zaradi socialne

vrednosti samega kajenja. Kajenje je postalo pravi družbeni obred, reguliran s pravili bontona. Gre za navado, ki je po psihoanalitični teoriji vezana na oralno ugodje (navade, vezane na oralno ugodje so tudi popivanje in prekomerno uživanje jedi!), relativna cenenost in s tem dosegljivost tobaka v primerjavi z drugimi narkotičnimi sredstvi je prav tako upoštevanja vreden faktor, ki vpliva na množičnost te razvade med odraslimi. Kajenje je torej družbena navada, za katero kadilec dobi celo vrsto pobud iz svojega okolja. Razen tega pa je kajenje samo deležno naše posebne skrbni, sama ga kultiviramo. Proizvajalci si izmišljajo vedno nove oblike tobačnih izdelkov, ki jih je možno dobiti na vsakem koraku in za relativno majhen denar. Izmišljajo si nove pritikline kot so doze, tobačnice, vžigalniki ipd., ki naredijo kajenje še bolj privlačno. Krona vsemu pa je dejstvo, da kajenje pri odraslih brezpogojno toleriramo, pogosto priporočamo in celo nagrajujemo.

2. Otroci kadijo, ker pač žive v okolju, ki ga upravičeno lahko imenujemo kadilsko. Otrok se že v najranjšem otroštvu sreča z eno ali drugo platjo kajenja, saj kade njegovi starši in vsi okrog njega. Otrok je postavljen v to okolje z vrsto impulzov (potreb, teženj, motivov), s katerimi ga je obdarila narava. Radovednosti, raziskovanja, posnemanje sugestibilnosti, identifikacija, zbujanje pozornosti, težnja po uveljavljanju ipd. so težnje, ki se slej ko prej aktualizirajo v otrokovem konkretnem ponašanju. Otrok bo pač hotel posnemati tisto kar vidi, raziskoval bo tisto kar dobi v roke, prevzel vedenje tistega, ki ga ima rad. Seveda se ti impulzi lahko aktualizirajo na različne načine, odvisno pač od staršev in vzgojiteljev, ki otroku oblačijo in vedrilo nebo. Zato jih otrok zaznava kot bogove na Olimpu, rad bi jih posnemal, rad bi bil tak kot so oni, rad bi bil velik in odrasel. In če njegovi starši ter vzgojitelji kadijo, jih

bo pač posnemal tudi v kajenju. Dokler bo cigareta v ustih eden od atributov moškosti ali odraslosti, atribut »emancipiranosti«, otrokom prepovedan sad, dokler bo vladalo neskladje med besedami in dejanji odraslih, bodo naravni impulzi silili otroke v poskušanje kajenja. Tudi skupine vrstnikov so pomemben katalizator, ki olajšuje otrokom uresničitev mnogih njihovih teženj in potrebo oziroma želja.

Fiziološki mehanizmi se vključujejo šele kasneje v motivacijo za kajenje, morebitna emocionalna neprilagojenost ali kakršnakoli druga motenost vedenja ali doživljanja so sicer lahko pospešujoči dejavniki, nikakor pa ne moremo pri večini otrok začetek kajenja označiti kot neprilagojeno obnašanje in začetni preventivo s kliničnimi metodami.

3. In zakaj kadi mladina? Kajenje je predvsem priljubljena oblika vedenja, s katerim mladostnik manifestira svoje socialne in psihološke potrebe in ena od oblik njihovega zadovoljevanja. Ker velja kajenje kot znak odraslosti in moškosti, je kajenje pri mladini tudi protest proti odraslim in znamenje neodvisnosti od odraslih. Fantje kadijo zato, ker želijo izgledati bolj moški, dekleta pa zato, ker s tem manifestirajo svojo težnjo po odraslosti na eni in željo po enakosti s fanti na drugi strani.

Kajenje je za mladino akt, ki omogoča, da mladostnik na zelo sprejemljiv in »družbeni« način prikrije svoje manjvrednostne komplekse, med katere sodi, ne nazadnje, tudi tako značilna motorična nespretnost in nerodnost. S cigareto pa mlad človek, ki sicer ne ve kam z rokami, odlično zaposli svoje roke in tako brez težav prebrodi prvo zadrego, v kateri se znajde ob prvih kontaktih s svojimi vrstniki istega ali drugega spola.

Vzrokov in povodov da mladina kadi več, v medsebojni povezanosti in odvisnosti pa vsi ti vzroki in povodi utrdijo kajenje v habitualne oblike vedenja, ki jih je potem težko izkoreniniti.